

المملكة العربية السعودية
وزارة التعليم العالي
كلية الشريعة والدراسات الإسلامية
قسم الدراسات العليا الشرعية
شعبة الفقه

تمة الإبانة

عن أحكام فروع الديانة

( )

دراسة وتحقيقاً

رسالة مقدمة لنيل درجة الماجستير في الفقه الإسلامي

إعداد الطالب

إشراف فضيلة الشيخ

:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

.

— —

" "

— —

" "

— " " —

— —

.

" " " "

— — " "

( )

:

—

—

( )

. ( ) ( )

. ( ) ( )

—

—

—

.

—

—

( )

—

.

" "

(/)

( )

.

خطة البحث

:

المقدمة :

القسم الأول :

ويشتمل على مبحثيه :

المبحث الأول :

وفيه سبعة مطالب :

المطلب الأول : اسمه ونسبه ومولده .

المطلب الثاني : نشأته .

المطلب الثالث : شيوخه وتلاميذه .

المطلب الرابع : آثاره العلمية .

المطلب الخامس : حياته العملية .

المطلب السادس : مكاتبه العلمية وثناء العلماء عليه .

المطلب السابع : وفاته .

المبحث الثاني :

وفيه عشرة مطالب :

المطلب الأول : التعريف بكتاب الإبانة .

وفيه فرعاؤ :

الفرع الأول : التعريف بمؤلف " الإبانة "

والكتب المؤلفة حوله .

الفرع الثاني : أهمية كتاب الإبانة

والكتب المؤلفة حوله .

المطلب الثاني : تحقيق عنوان كتاب " التتمة " .

المطلب الثالث : تحقيق نسبة كتاب " التتمة " إلى مؤلفه .

المطلب الرابع : منهج المؤلف في " التتمة " .

المطلب الخامس : أهمية كتاب " التتمة " وأثره فيمن بعده .

المطلب السادس : موارد كتاب " التتمة " ومصطلحاته .

وفيه فرعاً :

الفرع الأول : موارد كتاب "التتمة" .

الفرع الثاني : مصطلحات كتاب

"التتمة" .

المطلب السابع : قيمة كتاب "التتمة" العلمية .

المطلب الثامن : وصف النسخ الخطية المعتمدة في التحقيق

المطلب التاسع : عرض نماذج من نسخ المخطوط .

المطلب العاشر : بيان منهج التحقيق .

القسم الثاني :

كتاب الحجر

ويشتمل على خمسة فصول :

الفصل الأول : في بيان حكم المجنوز .

الفصل الثاني : في بيان حكم الحجر الثابت بسبب

الصغر.

الفصل الثالث : في بيان ما يحصل به البلوغ .

الفصل الرابع : في بيان صفة الرشد ، وحكم الاختبار .

الفصل الخامس : في حكم السفية .

كتاب الصلح

ويشتمل على أربعة أبواب :

الباب الأول : في حكم الإبراء .

الباب الثاني : في الصلح عن الأموال في حالة الإقرار

الباب الثالث : في الصلح مع الإنكار .

وفيه فصلان :

الفصل الأول : في الصلح مع المدعى عليه .

الفصل الثاني : في صلح الأجنبي .

الباب الرابع : في الصلح عن حقوق الأملاك .

كتاب الحوالة

ويشتمل على خمسة فصول :

الفصل الأول : في صورة عقد الحوالة وبيان حقيقته .

الفصل الثاني : في بيان ما يجوز من الحوالة به وعليه .

الفصل الثالث : في شرائط الحوالة .

الفصل الرابع : في حكم الحوالة .

الفصل الخامس : في التداعي والاختلاف .

:

:

:

:

"

"

—

—

( )
.
:

.
.

- - - - -

.
.

- - - - -

...): - (/) ( )
(
) : - " " - (/)
. (

.

//

القسم الأول : الدراسة

في مؤلفي التمة والإبانة

وما يتعلق بهما

وفيه مبحثان :

المبحث الأول :

المبحث الثاني :

القسم الأول : الدراسة

في مؤلفي التتمة والإبانة

وما يتعلق بهما

المبحث الأول :

وفيه سبعة مطالب :

المطلب الأول : اسمه ونسبه ومولده .

المطلب الثاني : نشأته .

المطلب الثالث : شيوخه وتلاميذه .

المطلب الرابع : آثاره العلمية .

المطلب الخامس : حياته العملية .

المطلب السادس : مكاتبه العلمية وثناء العلماء .

المطلب السابع : وفاته .

المطلب الأول :

اسمه ونسبه ومولده

..... :
..... :
..... ( )
..... :
..... ( ) - -
..... :
..... - - (/) (١)
..... : (/) : (/)
..... :
..... (/) (/) :
..... (/) (/) (/)
..... (/) (/) (/) (/)
..... (/) (/) (/) (/)
..... (/) (/) (/) (/)
..... (/) (/) (/) (/)
..... (/) (/) (/) : (٢)
..... : ( )
..... -
..... :
..... (/) (/) (/) :
..... ( ) ( )
..... (٣)
..... -
..... -
..... (/) (/) :
..... ( ) (/)
..... (/) : (٤)

" " ( ) " " ( ) " "
 ( )
 ( )
 :
 - - ( )
 ( ) ( )

. (/) (1)
 . (/) (2)
 . (/) ( ) : (3)
 . (/) : (4)
 (/) (5)
 (/)
 .
 . (/) (/) (/) : (6)
 . (/) (/) (/) : (7)

المطلب الثاني :

نشأته

( ) :

- -

.

( ) " " ( ) " " ( ) " "

( )

( ) (/) .

( ) :

-

:

-

:

(/) :

(/) .

( ) :

:

-

-

:

:

:

(/) .

:

:

( )

-

:

-

(/) :

( ) .

(/)

( )

( ) .

( )

.

( )

.

.

(- /) (/)

: .

.(/)

: ( )

(/) (/)

: .

.(/)

( )

المطلب الثالث :

شيوخه وتلاميذه

أولاً : شيوخه

- -

:

- :

( )

.

" "

( )"

" " " "

.

(/) (/) :

(/) (/) (/) ( )

(/)

): - - ( )

" " " " " "

.(

.( )

( )"

"

" "

·
— —

·

∴ ( ) —

( )

" "

·

— —

∴ ( ) —

· (/) ( ) (1)

∴ (2)

· (/) :

(/) (/) (/) (3)

(/) (/) (/) (/)

· (/)

∴ (4)

∴

· ( ) (/)

( )

( )

" "

" " ( )

( )

- -

∴ ( ) -

.(/)	(/)	(/)	:	( )
.(/)	.	-	-	∴ ( )
			∴	( )
		.(/)	:	∴ ( )
-	-		∴	
∴		)	.(/)	∴ ( )
		.(/)	:	

( )

( ) .

( )

" " " " " " :
 " " " " " "
 " " " " " "
 " " " " " "
 " " " " " "
 " " " " " "

( )

(/) (/) (/) : ( )
 .(/) . : ( )
 : ( ) : ( )
 .(/) : . : ( )
 .(/) : . : ( )

— :

( ) .

" "

ثانياً : تلاميذه

( ) :

—

( )

( )

" "

( )

(١)

:

(٢)

—

" "

(/)

(/)

:

—

( ) .

(/) .

:

(٣)

:

(٤)

—

—

( )

(/)

:

(/)

( ) ( )

( )

( ) ( )

( )

( ) ( ) ( )

(/) (/) (/) : ( )

(/) (/)

- - :

: .

( ) (/) (/)

(/)

( ) - - :

(/) (/) :

- - :

: .

( ) (/) (/)

- - :

..

( ) (/) (/) :

- :

.

( ) (/) / :

:

(/) :

( ) :

(/) :

( )

" " " " ( )
 " " " " " " " " " "
 " " " " " " " " "
 " " " " " " "
 . " " " "
 . " " " "
 . " " " "

.

: ( ) -

( )

( )

_____ : (1)

.( ) (/) (/) :
 .(/) (/) : (2)

(/) : - : : (3)

(/) : . ( ) (/) : (4)

(/) (/) : (5)

- - : (6)

( ) (/) : .

- -

.

:

-

( ) ( )

.

( )

( )

( )

.

( )

.

(/)	(/)	(/)	:	( )
.(/)	(/)	(/)		( )
.(/)	:	.	:	( )
	-		:	( )
:	.		-	
	.( )	(/)	(/)	( )
		.(/)	.	( )
	.(/)	.	:	( )
	.(/)			( )

: ( ) -

( )

" "

.

.

- -

.

: ( ) -

( )

.

- : _____ : ( )

-

.( ) (/) (/) : ( )
(/) (/) :

.(/) : ( )

- : -
(/) :

.( ) (/) : ( )

.(/) .

·
— —

·

· ( )

—

( )

·

( )

·

— —

·

—————

· ( )

(/) (/)

· (/) · ( )
(/) :

· (/)

· (/)

· ( ) ( )

(/)

المطلب الرابع :

آثاره العلمية

( )
-
:
:
( )
:
( )
:
:
:
( ) ( ) :
:
( )
:
:
(/) (/) (/) : (١)
(/) (/) (/) (/)
(/) (/)
( ) " " (٢)
(/) ( ) - (٣)
(" ")
(/) (٤)
(/) - - (٥)

المطلب الخامس :

حياته العلمية

( )

( )

.

.

"

-

- "

" "

" "

"

"

.

(¹)

(/)

(/)

:

( )

( )

: ( )

(/)

(/)

.

. ( ) _ _

(/) (/) (/) : ( )
.(/) (/)

المطلب السادس :

مكانته العلمية وثناء العلماء عليه

أولاً : مكانته العلمية

— —

.

.

)

:

:

:

( )

.

(/) :

. ( )

( )

( ) :

(/)

:

.^(١)(

-

-

ثانياً : ثناء العلماء عليه :

:

):

-

.^(١)(

):

-

.^(١)(

...) :

-

.^(١)(

.^(١)(

...) :

.^(١)(

):

):

-

...

.^(١)(

. (/) (١)

. (/) (٢)

. (/) (٣)

. (/) (٤)

. (/) (٥)

. (/) (٦)

. (/) (٧)

	) :	—
. ( ) (	) :	—
. ( ) (	) :	—
. ( ) (	) :	—

. (/)	( )
. (/)	( )
. (/)	( )
. (/)	( )

المطلب السابع :

وفاته

— —

( )

( )

---

(١) :

(/) (/) (/) (/) : (٢)
(/) (/) (/) (/)
(/) (/) (/) (/)

القسم الأول : الدراسة

في مؤلفي التتمة والإبانة

وما يتعلق بهما

المبحث الثاني :

وفيه سبعة مطالب :

المطلب الأول : التعريف بكتاب الإبانة .

وفيه فرعاؤ :

الفرع الأول : أهمية كتاب " الإبانة " والكتب

المؤلفة حوله .

الفرع الثاني : التعريف بمؤلف كتاب الإبانة .

المطلب الثاني : دراسة عنوان كتاب التتمة .

المطلب الثالث : نسبة كتاب التتمة إلى مؤلفه .

المطلب الرابع : منهج المؤلف في كتاب التتمة

المطلب الخامس : أهمية كتاب التتمة وأثره فيمن بعده

المطلب السادس : موارد كتاب التتمة ومصطلحاته .

وفيه فرعان :

الأول : موارد كتاب التتمة .

الثاني : مصطلحات كتاب التتمة .

المطلب السابع : تقويم كتاب التتمة .

المطلب الأول :

التعريف بكتاب الإبانة

الفرع الأول : أهمية كتاب " الإبانة " والكتب المؤلفة حوله .

"

"

( )

( )

( )

( )

( )

( )

( )

"

"

:

.(/)

(١)

.(/)

(٢)

.(/)

(٣)

.(/)

(/)

(٤)

.(/)

(٥)

.(/)

(/)

(٦)

: (٧)

:

.(/)

(/)

)

- -

.( ) (

:

"

" -

. ( )

" "

-

( )

.

. (/)	( )
. ( )	( )
. (/)	( )

.....) : " "

. ( ) (

. ( )

" "

. (/) ( )
 (/) ( )

.

الفرع الثاني : التعريف بمؤلف كتاب الإبانة .

( )

:

( )

.

" " " " " :

( )

.

_____
) : ( ) :

( )

(/)

(

(/)

.( )

(/)

(/)

(/)

:

( )

(/)

( )

(/)

(/)

(/)

(/)

(/)

(/)

(/)

(/)

.(/)

-

-

:

( )

.(/) .

:

) : -

. ( ) (

) : -

. ( ) (

) : -

. ( ) (

. ( ) (...) : -

_____ ( )

) :

- (-) :

( ) :

) : (!

(/) : . (/) (/) (/)

. (/) ( )

. (/) ( )

. (/) ( )

$) : -$
 $( ) (\dots$
 $) :$
 $\dots \cdot ( ) ($
 $) :$
 $\dots \cdot ( ) ($
 $\vdots$
 $- \quad -$
 $\cdot ( ) \quad ( )$

	$\cdot (/)$	(1)
		(2)
	$\cdot (/)$	(3)
$\cdot (/)$	$(/)$	(4)
	$(/)$	(5)

المطلب الثاني :

دراسة عنوان كتاب التتمة

" ( ) " " - -

( )"

"

( )"

" ") :

( ) ( ) (" "

( ) ( )

" "

:

:

" "

.

(/) ( ) (/) : (١)

. (/)

. (/) (/) : (٢)

(/) (٣)

. ( ) (٤)

. (/) (٥)

. (/) (٦)

. (/) (٧)

" " .
 " " :
 " " :

- -
 ( ) " "
 ( ) " " ( )

( )

(/) (/) (/) : (1)
 (/) (/) (/)
 (/) : .
 " : (2)
 (/) : . " " "
 (/) (/) (/)
 (/) (/) : (3)
 (/) (/) (/) : (4)

المطلب الثالث :

نسبة كتاب التتمة إلى مؤلفه

" " :
:
:
" " :
" ") : —
.( ) (" " " ") : —
...) : —
.( ) (" " " " ...) : —
.( ) (" " " " ...) : —
): — — —
.( ) (... " " " ") : —
" " " " ...) : —
...) : ( ) (...

-
- . (/) (1)
. (/) (2)
. (/) (3)
. ( ) (4)
. (/) (5)

" " " " ...
 - ( )(
 " " ...) : -
 . ( )(" "
) : -
 - -
 . ( )(... " "
 " " " ") : -
 . ("
) : -
 . ( )(" "
) : -
 - -
 " " ...
 . ( )(... " "
) :
 . ( )(" "
) : -
 - -

-
- . (/) (1)
  - . (/) (2)
  - . (/) (3)
  - . (/) (4)
  - . (/) (5)
  - . (/) (6)
  - . (/) (7)
  - . (/) (8)

) : -

" "

. ( ) (... " " " "

" " - -

" ") : -

. ( ) (" ") : -

. ( ) (

:

" "

:

- " " -

) : -

. ( ) (" "

- " " -

" ") : -

. ( ) (

. (/) (1)

. (/) (2)

. (/) (3)

. ( ) (4)

. (/) (5)

$\cdot ( ) (\quad \quad \quad) : -$
 $\quad \quad \quad \dots) : -$
 $\quad \quad \quad \cdot ( ) (\dots \quad \quad \quad) : -$
 $\quad \quad \quad \cdot ( ) (\quad \quad \quad) : " \quad \quad \quad - :$
 $\quad \quad \quad \cdot ( ) (\quad \quad \quad) : " \quad \quad \quad :$
 $\quad \quad \quad ( )$
 $\quad \quad \quad :$
 $\quad \quad \quad)$
 $\cdot - \quad \quad -$
 $\cdot (- \quad \quad -$

-
- $\cdot (/)$ (1)
  - $\cdot (/)$ (2)
  - $\cdot ( )$ (3)
  - $\cdot ( )$ (4)
  - $\cdot ( )$ (5)

المطلب الرابع :

منهج المؤلف في كتاب التتمة

:

قوله في مقدمة كتاب الحجر :

) :

...

(...)

وقوله في مقدمة كتاب الصلح :

) :

...

(...)

وقوله في مقدمة كتاب الحوالة :

:

---

(1) . ( )

(2) . ( )

( ) (... :

-

.

*

.

*

.

*

.

*

.

:

:

) :

:

( ) (... :

-

.

:

في المسائل التي لا خلاف فيها ، والتي يعرضها بصيغة الخبر قوله :

( ) . ( ) (1)

( ) . ( ) (2)

( ) (...)^(١)

ومن أمثلة عرضه للمسائل الخلافية بصيغة الاستفهام قوله :

( ) (...)^(٢)

ومن أمثلة عرضه للمسائل الخلافية بصيغة الشرط قوله :

( ) : :

... : :

( ) (...) .

-

- .

:

قوله عند كلامه عن الولاية على الطفل

( ) ...

: ڇ ڇ ڇ ڇ ڇ ڇ ڇ ڇ ڇ ڇ ڇ

ڇ ڇ ڇ ڇ ڇ^(٣)

( ) (...) :

وقوله عند كلامه على الصلح :

(١) ( ) .

(٢) ( ) .

(٣) ( ) .

(٤) ( ) .

(٥) ( ) .

( ) : ژ و ؤ و و ؤ و ؤ ( )

)) :- -

( ) ( ) ((

-

-

-

.

-

-

-

-

( )

.

-

:

)

( ) (

: -

-

. ( )

( )

( )

( )

-

(/)

-

(/)

( )

( )

. (/)

. ( )

( )

. ( )

( )

. ( )

( )

$( ) (:)$
 $: - -$
 $- -)$
 $( ) ($
 $: - -$
 $( ) (- -)$
 $-$

$.$
 $-$
 $: -$
 $: \dots)$
 $:$
 $.$
 $:$
 $:$

$( ) ($
 $-$

. ( )	(V)
. ( )	(V)
. ( )	(E)
. ( )	(V)

. ( )

:

( )

—

.

: - - ( ) : ( )
( ) ( )

( )

( )

. ( )

-
- . ( ) (V)
  - . ( ) (V)
  - . ( ) (E)
  - . ( ) (e)
  - . ( ) (V)
  - . ( ) (V)
  - . ( ) (A)
  - . ( ) (A)
  - . ( ) (A)

:

: ( )
( ) (

-

-

)

( ) (...

: ...) :

( ) (

-

.

-

. ( ) (Y)
 . ( ) (Y)
 . ( ) (E)

:

...)
( )

-

) : ( ) :

( )

-

:

:)

...

( )

:

:

المطلب الخامس :

( )

( ) ( ) ( ) ( )

( )

أهمية كتاب التتمة وأثره فيمن بعده

” ”

” ”

( )

” ” ”

”

( ) :

( )

( )

( ) .

( )

” ”

:

( )

المطلب السادس :

موارد كتاب التتمة ومصطلحاته

الفرع الأول : موارد كتاب التتمة

---

(١) : (/) .

:

—

—

—

النوع الأول : ما يتعلق بالمذهب .

:

—

—

—

—

—

—

—

:

- :

. :

- :

. :

- :

.

- :

.

- :

.

- :

.

- :

.

- :

.

النوع الثاني : ما يتعلق بالمذاهب الأخرى .

الفرع الثاني : مصطلحات كتاب التتمة^(١)

- :

- :

” ”
.
:

.
:
-

- :

---

(١)

: (/)

. ( )

( )

—

.

—

:

—

( )

.

:

—

.

:

—

.

:

—

.

:

—

.

_____

( )

:

( )

( )

( )

:

( )—

—

( )

(/)

:

( )

( )

:-

:-

:-

:-

المطلب السابع :

$\dots) :$
 $( )((\quad)) : -$
 $\cdot ((\quad))$
 $:$
 $)) : - -$
 $( )(($
 $:$
 $( ) - -$
 $:$
 $.$
 $:$
 $.$

$\cdot ( )$ (v)
 $(/)$ (v)
 $(/) ( ) :$
 $(/) ( ) :$
 $(/) ( )$
 $\cdot ( )$
 $:$ (/) (s)
 $) : (/)$
 $\cdot ( ) :$ (e)
 $\cdot ( )$

ثانياً : المآخذ على كتاب التتمة :

- -

- -

: - -
( ) -

- -

( ) -
-

( )
( )

المطلب الثامن :

وصف النسخ الخطية المعتمدة في التحقيق

---

(١)

( ) (٧)

( ) (٧)

( ) (٤)

:( )

النسخة الأولى :

(/)
( )

الوصف :

:
:
:
:
:

( ) :
( ) :

( )

النسخة الثانية :

[- ( )] :

( )

( )

(

):

( )

.(

):

(-)
( )

الوصف :

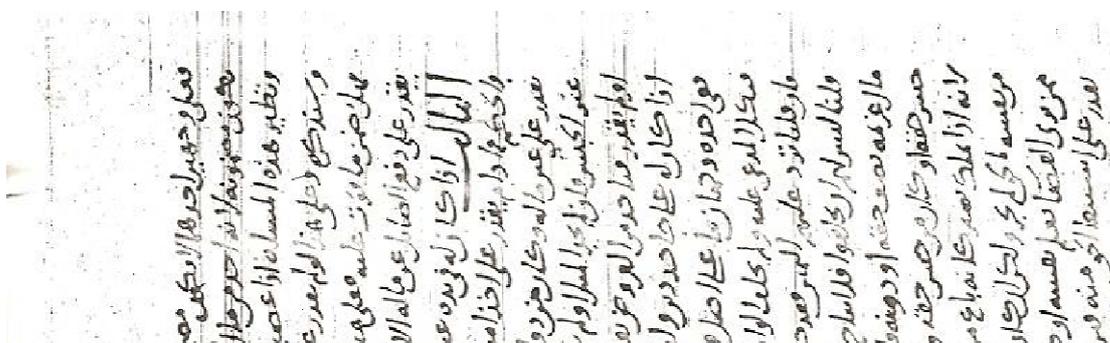
. :
. :
. :
. × :
. ( ) :
. ( ) :
. ( )

المطلب التاسع

( ) : - _____ ( )
): -
(

نماذج من نسخ المخطوط

نموذج من النسخة ( )

الصفحة الأولى

فوله أو استطيع ان اراه هو هذا المعنى
بالفعل في قوله ولو ان الله نزلنا
عليه قوله لفتقدنا جميع على ذلك
اصلا حتى لو ان الله نزلنا به صلى الله
عليه وسلم لفتقدنا جميع على ذلك
له حكم لقول رسول الله صلى الله
عليه وسلم لفتقدنا جميع على ذلك
جملة اللمبة المحذرة حتى يفتقد
حكم الله الذي علمه بالخير
مستخرجيه وعقله غير كامل كما
اوضحه انصاره ما لا يعلمه كتاب
سنة وغيره فان ما راقتنا في
علمه اصلا وما راقتنا في
بالتسليم اليه فانما انزلنا
واحد عليه انزل الله في
كفره ولم يفتقدنا جميع على ذلك
يؤدي الى الاضرار بالملف عليه
لوجود اجنودنا في موقف على
فما طوره الاجتهاد في ذلك ولم
نورد حكمه على الحكم في قول
على الحكم انزل الله في قول
از كان خيرا ما وهو موافق
في يوم الاقامة احكام العمل
ادى فيه وما كان كما قال الله

أول ما بقي العاصم

منها يتلوه في كل يوم بالصوت

الذي خرج على كل واحد على الاله

الملائكة من صفة ووصفه عظيم

كل من ركوه فان كان يركب مس

كحجها الويل من ماله ولا ينجي منه

سفل العصاره عليه فاذا عسى

الاعصار مع الضفائر ان توفيت الاراد

على انظارها الى الجفان ويومها

لا يسمي الا بالاقلام الصغار والحي

لها ان يقر بفساد قرانه ام اصد قورا

باللاف والماضي هي ان تتكروني

فروع عليه احد ما اذا اقرب

والاربع حكمه الله وانما تصر

بعد كبر لا سمع الدعوى لو اراد

حقه بها حمله مصفا ما اراد

لنفسه سمع السنة وبعضه لو اراد

ويلزمه هو حبه سمع الدعوى حاد

ان النكس لو رد اليه فتم له الاقرب

الا ورا لا سمع الاله من الاله

التي في اذ الورد من اكله ما يوسع

ما ان يعالج بالتمه حكام اواره

نموذج من النسخة (أ)

نموذج من النسخة (أ)

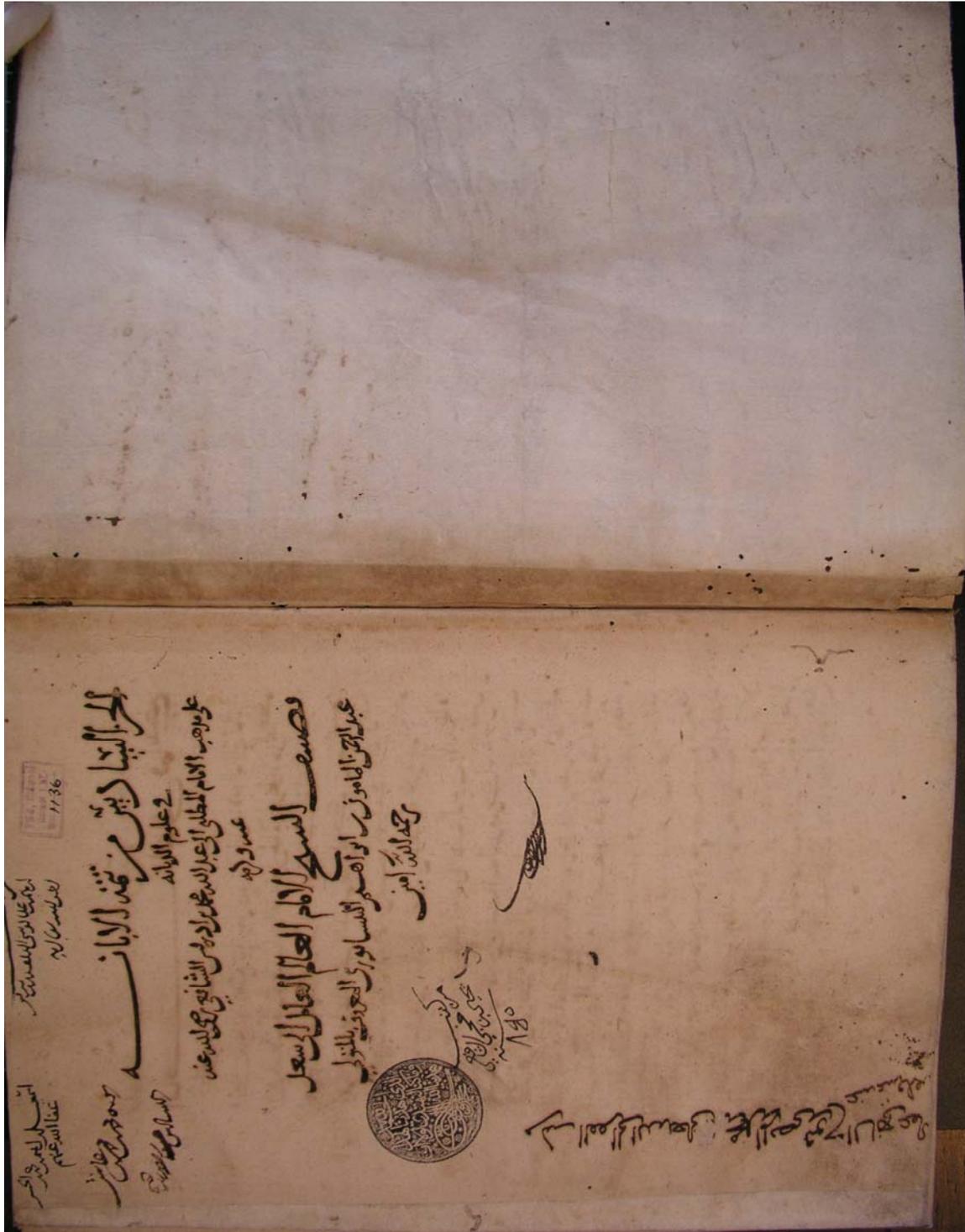
اكثر ما مستخدم له ان يستوفى
اجاره المسكن **فرض** له
على ما لم يبيع الميراث المشغور
ليس من حقوق الدار ولا من شرط
جمعها بين بيع واجاره وقد اكره
كما في ابي حنيفة والشافعي
الدار للمكشورى جامله المطر
على السطح من حقوق الدار ولا
المسكن على السطح ليس من حقوق
حقوقه وهو الذي يبيع فصرفه
الموقوفه عند **الساكن**
حسه على ما ارجح الصالح لا يصح
استيفاءه في اجاره الدار كما اذا
من الاجاره كمن دخل في الاجاره
الخاصه في نفسه يكون جازيا
العاسي اذا كان يار
لما اذ في رده عن فعله لا يجوز
اهل الدرر ليعلم بانها في ردهم
في العقد كاجاره وارطاط
مع حشاشه من الدرر في منزل
اربع اجاره بانها في ردها نسأل

نموذج من النسخة (أ)

المدونة في السنة ثمة على الخ
أرادتكم نال في سنة وهو
يعلى في جهنم حسبها يفرق
وسائر البلاد شرقه والباقي
أجلكم أوجب فيها بكم و
المدونة في جهنم في واجب ال
ما لا يال المدونة في الق
المدونة في الق المدونة
يجب لو ينادى بكم يفرق
فيها فاما إذا نزلت
المدونة في الق المدونة
في جهنم ما يفرق في
في الق المدونة في
لا قال في جهنم في
أوتى طوبى في
خلاص في الق المدونة في
المدونة في الق والمدونة في
مدونة في الق المدونة في
المدونة في الق المدونة في
المدونة في الق المدونة في
المدونة في الق المدونة في

الصفحة الأخيرة من النسخة (أ)

نموذج من النسخة ( )

غلاف الجزء السادس (المتضمن على القسم المحقق)

نموذج من النسخة (ب)

في يومه وسلاكره على هذا العلم فقد علم ان ارضه القبل كما يطا وشر
 الباب وما يصر ما قرب عليه فيعلم من الوحي والصحاح ان لا يصر
 كما لا يصر على دفع الطائر عما به الا ان لا يصر الا ان لا يصر
 ضار عليه **الثالث** ان اذ كان له يومه غير ما واستمع من الرد
 وجر على استرجاعه والحلم فها لم يصر على خبر ما له الا ان لا يصر
 ما لا يصر فان لم يصر على عينه و كان من ذوات الامثال ووجس
 حقه فلا يصر عز اجنس فان لم يصر المثل او لم يصر المثل فاحقه
 المذنب وصر فان لم يصر او لم يصر من العوض فقد حقه
 كما لا يصر من الوتر **الرابع** اذا كان له على صاعد من الوتر
 في علمه فخره وطير سال عنه فبكره وهران ساع على اصل وهو ان الوتر
 اذا اذ في مسا لية على ان دخل اللذ في عليه ولم يصر ان الوتر
 من العجز على غيرها الميت وفيه فوان وان لم يصر لهم لم يصر
 كما جاء الدين ففهم وان فلنا ليس لهم ان يصر فالا يصر لهم الا يصر
الخامس اذا احمد من مال غيره حقه فصفه فصفه او ودفن فله
 ان يصر فان كان الما حود لا يصر حقه او ان يصر حقه ودفن
 خبر من الذي اسحقه فلا يصر له الله اذا تله نصير فانه يصر
 بالحق ولو ان الما لال ان يصر من نفسه بالحق لم يصر بالحق
 يعلم ان له عليه ذير الا ان يصر من اربع القضا يعلم عرفه او ما يصر
 متغرا سلطه ان يصر على اسبنا الحق منه فرفع الامر الى الحاكم
 يصر في حقه من ان يصر ان يصر حقه صرنا اليه وان كان زابرا والذ
 على الما لال فاما ان لم يصر على فليس يصر ان يصر على الحاكم

لا يصره فهل يصر ففعل وجهين قال ابو سعيد الهمداني ان يصر
 يصره ويست له هذه الولاية في هذا الوضع من طريق السبع سبعة
 فانه اذا كان الما حود حقا الحق يصره من اربعة سبب كما يصر
 اعتد النافذ وقال ابو ابراهيم لا يصر سبعة لانه لا يصر على صاحب المال
 ولكن يصر على انسان حتى يدعي عليه بعد حقه في محله كما في قوله الذي
 فاذا طبع المال اذا قتل انت املا الا هذا السال فالذي يصره بالسك
 وسبع من قوله ويسال الحاكم القلة الكروج نرجف فبمع من الادمع
 الحاكم اليه ويصرف العمر الي المذنب فيضل الحق لهذا الطريق وما جله
 ولما يدعي عليه هذا القدر من الدرب من الحاكم لا العتاله اعوامه وبلده
 اذا كان من جنس حقه ومانته التوفيق **الحج**
كتاب
 الحج في العفة والنع والضييق وفي الشريعة المنع الا ان من التوفيق
 على حسبا اختياره والحج على قسمن احدهما الحق الغير وهو خمسة اربع
 حجرا الفاس لحق الغزا وحجرا المذبح وحجرا الميض وحجرات
 لحق الوتر وحجرا العبد عن التصرف لحق المولى ولذو نوح من هذه التوام
 ما يصر فيه احكامه **القسم الثاني** الحج بطريق التوفيق والحج
 على الاعراف المطلية ملك طواف الحائض والصغار والسفهاء والفقير
 من الكتاب بيان حكم هؤلاء وقسمه على العباد على فصول
الفصل الاول في بيان حكم الجنون وفيه
 سبع مسائل احدها انما الكتاب لا يصر له على نفسه والاعمال اليه

الصفحة الاولى

متبول في علم الت
 كانت هالدة الحك
الثالث
 في علم النفس
 حست استوى
 في العبد اذا
 والملف سوت
 وانه التوفيق
كتاب
 الصلح والنفقة
 الكسوة من التوفيق
 التي على ان الموم
 الله عليه وسلم
 حللا **و**
 فرغ خمسة اربع
 وسلا والذ
السادس
 وقاعة النزل
 له سلك والذ
 عليه يصر

نموذج من النسخة (ب)

لرضايه مرجع العاصم والربيل في بيته بلون حيا ويعتبر فيه شرط
 الاحكام العاشرة اذا كان له دار بها الاكابر والاولاد
 يصلح لها بالادب عشر ثمانون رطل ورضا صاحب الدرب فالواحد
 اهل الدرب لثمن باب في درهم على ما خرج الصلح ثم ان قدر الرضا في العقد
 كان اجاره وان طلق او شرط المالك مليون ذل بيع جرشايع مرت
 الدرب وسرله منزله واحد منهم ومكث الا اراد ان يصلح لداره باب في درهم
 ان كان لست شرط منها فاصلح مرجح حق الا يطيق على مال يجوز كجوز
 وتكون حكمه حكم المصلحة من احرار الاعلى السطح لا في الارزاق لها طريق
 كما لا بد له من سبل ما يطير والابن له بسبب هذه المصلحة في الارزاق
 بخلاف ما لو صلح اهل ديب غير ما قد يفتق باب داره فيه بيت له ملكا
 في الدرب لان الدرب لا يبيد الا لا تطرق فان حق ابيات حتى لا تطرق
 لفتق الاب والدار لا يزداد الا لا تطرق فصار حكم المصلحة على احرار
 في ارضه على الاطلاق يفتق ملك الهوا والمصلحة على احرار الاعلى
 السطح يملك بل يكون العقد واداعى ببيع منفعة وانتهى الدرب
كالحواله
 والحواله في اللغز مستحق العقول والفتق وفي الزعمه اسم سبل
 به المن مرتبه الريمه واكثر العرفه العميقه والاصل فيه ما
 يقع عن النبي صلى الله عليه وسلم انه قال مثل الغني ظلم واذا ابيع
 احلم على ملي فليبيع ورا حبل على عني فليحل وفيه قصص فيقول
الفضل الاول في صورة عقدا الحواله وبان

حصة ماضية العقد وهو ان يكون له ان على اساندين ولرطله
 الدين مثل ذلك المالدنيا في ذقه اصر فتقول رب عيل الدين لرجل الدين الحليل
 بالدين التي على فلان فتقول كقول الحواله او تقول صاحب الدين اطلني
 بالدين التي على فلان فتقول اجلت واوت في الحواله من انا صاحب
 محيل وهو البيع على كذا الحق ويرد ان يحيل الذي عيل ويحتار في
 صاحب الحق ومحال عليه وهو الذي سئل الحواله انه الحواله واما حقيقه
 الحواله فعدده كبر في شرح فيه عايرتها اذها مثال الحواله واما حقيقه
 مقبوضه ونصير كذا التحليل استبرأ الحق الذي للحمال في ذمة الحق الذي
 في ذمة المحال عليه وانا فلانا معاوضه لان الدين في الذمة كالمال
 بديله انه سبب به السار حتى ان لم يدين على التايس لا حل له الصدف
 وحب عليه الزناه وملكه وقته المبرين وكفاة المبرين واذا سئل
 حكم المال فذاته العزل العزم معروضه وبكوله العين الدين معاوضه
 وكذا له ما له الدين بالدين وحسب ان يكون معاوضه وانا جعلت انا
 مقبوضه ان العزم عزم الراجح في الحواله حتى العزم احاله درهم على
 درهم ولا درهم على درهم على ما سئله ويبيع الدين الدين من عيل
 حقوقه الربا او الحواله متنازله دين يدين فلو لم جعلها محال ومقبوضه
 لما حوت وقد نزل الدين عزم السائل في بيع الطعام الطعام الحواله
 بيع والعمارة الدين الحواله قبض واقرض مضى بالحق استثنى
 حقه من الحليل واقرض المحال عليه وانا فلانا في ذمة المحال لا يبيد
 فيها اصر القبض حتى ان المبيع اذا احتال على ان مال السبرين
 بدرع يله او قتل الحواله على ان سئل حقه في ذمة تسليم

51

نموذج من النسخة (ب)

في ابيات النسب
 الموقف للصواب
 من النسخه محمد اليه
 وعلى له وصيه
 وذلك في المال
 وسيد
 يتلوه في الجرد

الصفحة الأخيرة من النسخة (ب)

المطلب العاشر :

بيان منهج التحقيق

•

—

•

—

•

—

•

—

•

—

“

”

•

— —

“ ” “ ”

—

—

—

—

—

—

—

(//)

( )

( )

—

—

.

—

.

—

:

—

.

—

.

—

.

—

.

—

.

—

.

—

.

—

.

—

.

—

—

هـ

ب

النص

هـ

ب

ـ

هـ

الحقق

كتاب الحجر

ويشتمل على خمسة فصول :

الفصل الأول : في بيان حكم المجنون .

الفصل الثاني : في بيان حكم الحجر الثابت بسبب

الصغر .

الفصل الثالث : في بيان ما يحصل به البلوغ .

الفصل الرابع : في بيان صفة الرشد ، وحكم الاختبار .

الفصل الخامس : في حكم السفية .

( )

]

( )

( ) [

القسم الثاني :

( )

:

( )

:

(/) : .

: (1)

. ( ) ( ) ( ) ( ) ( )

:

:

. (/) (/) (/)

(2)

. ( )

: [ ] : ( ) (3)

:

:

( )

( ) ( )

:

( ) (/)

. ( ) ( )

. ( ) (4)

. ( ) (5)

الفصل الأول :

في بيان حكم الجنون

وفيهِ سَبْعُ مَسَائِلَ :

إحداها : ( ) ( ) ( )

ثج ج : ( ) ( ) ( ) ( ) ( ) ( ) ( ) ( )

ج ي ي ت ت ت ت ت ت ت ت ( )

ثج ج ج ي ي ت ت ( ) ( )

( ) ( )

( )

: ( ) : [ ]:( ) (1)

( ) (/) ( ) ( )

.( ) ( )

( ) ( ) : - :

.( ) ( )

(/) (/) (/) :

.(/) (/) (/) ( )

.( ) (2)

.[ ]:( ) (3)

.( ) (4)

(/) (/) : .[ ]:( ) (5)

.(/)

.[ ]:( ) (6)

.[ ]:( ) (7)

.( ) (/) ( ) :

(8)

الثانية :

( )

( )

)) :-

-

((

)) : ( )

( ) ((( )

( )

الثالثة :

( ) [.

]

( )

الرابعة :

( )

-
- ( ) [ ] : ( ) (1)
- ( ) (/) (/) : ( ) (2)
- (/) (/) (/)
- ( ) [ ] : ( ) (3)
- ( ) ( ) (4)
- ( ) [ ] : ( ) (5)
- ( ) [ ] : ( ) (6)
- ( ) ( ) (7)
- ( ) [ ] : ( ) (8)
- ( ) [ ] : ( ) (9)

( )

( )

الخامسة :

( )

( )

( )

السادسة :

---

(١) [ ] : ( )

(٢) [ ] : ( )

(٣) (/) :

(/)

(٤)) : ( )

:

:

:

:

(

(/) (/) : [ ] : ( ) (٥)

(/)

السَّابِغَةُ :

. ( ) ( ) [ ] / /

) : (/)

(

(/)

:

(

. (/)

(/)

( )

: (/)

. ( )

( )

[ ] : ( ) ( )

: " "

الفصل الثاني :

في بيان حكم الجبر^(١) الثابت بسبب^(٢) الصغر

:

إحداها : ( )

زج چ : چ چ چ چ چ [چ]

چ چ [ت]^(١) : ( ) :

چ : چ پ پ چ

: ( ) : ( )

- -

---

(١) . ( )

(٢) . ( )

(٣) : (/) (/) (/) . (/)

(٤) . ( )

(٥) . ( )

(٦) : (/) (/) ( )

(٧) . (/) (/) . (/)

(٨) . ( )

(٩) : ( ) ( ) ( ) ( )

(/) (/) . (/)

□ □ : ( ) ( ) (( )): □ : ( ) ( ) □

( )

الثانية :

( ) ((( )

)) : -

-

(( )) : ( )

(/) (( )): ( )
 ( ) :
 (/) ( ) : (/)
 . ( )
 . ( ) ( )
 . ( ) ( )
 (/) : [ ] : ( ) ( )
 . ( )
 . [ ] : ( ) ( )
 (/) (/) : ( )
 . ( ) (/)
 . [ ] : ( ) ( )
 . ( ) : ( ) ( )
 . [ ] : ( ) ( )

الثالثة : ( )]

( ) [- - -

- - -

( ) -

الرابعة : ( ) ( )

( ) ( )

( )

الخامسة : ( ) :

:

(/) (/) (/) : (1)

(/) (/)

( ) (2)

(/) (3)

- - - :) :

- - - :

-

(-

( ) (4)

(/) (/) (/) : (5)

(/) (/)

[ ] : ( ) (6)

[ ] : ( ) (7)

[ ] : ( ) (8)

(/) (/) (/) : (9)

(/) ( ) (/) (/)

( ) ( ) [ ] ( )
 ( ) [ ]
 / /
 ( ) : ( )
 :
 : ( )
 .

( ) ( )
 . ( ) ( )
 . ( ) ( )
 . [ ] : ( ) ( )
 . [ ] : ( ) ( )
 (/) (/) (/) : ( )
 . (/) (/) ( ) ( )
 . ( ) ( ) ( )
 (/) (/) : [ ] : ( ) ( )
 . (/) (/) (/)

السَّادِسَةُ :

( )

( )

( )

. (/)

: ( ) ( )

. ( ) ( )

( )

. ( )

الفصل الثالث :

في بيان ما يحصل به البلوغ

( ) :

( ) ( ) ( ) [ ] إحداهما :

( ) ( ) ( ) :

( ) :

- -)) :

((( )

( ) [ ]

( ) ( )

( ) ( ) [ ] :

(/) (/) (/) (/) :

(/) (/)

( ) :

:

( ) ( ) ( ) ( )

(/) (/) :

(/) (/)

( ) ( ) :

(/) :

[ ] : ( )

(/) (/) :

( ) ( )

[ ] : ( )

( ) ( ) ( ) [ ]

: (فَرَعَاوُ)

( ) [ ] : أَجْرُهُمَا : ( )

:

( ) :

( ) :

( )

)) :

- -

. [ ] : ( ) (1)

: ( ) :

. ( ) ( ) ( ) (/)

. [ ] : ( ) (2)

. [ ] : ( ) (3)

(/) (/) : . ( ) (4)

(/) (/) (/) (/)

. (/) (/)

: [ ] : ( ) (5)

(/) (/) (/)

. (/) (/)

. (/) (/) : (6)

. ( ) (7)

( )((

( )

/ /

( )

التَّانِي :

- - ( )

)):

( )

: ( )((

( ) (/) (1)

.( ) (/) (2)

(/) (/) (/) (/) : (3)

(/) ( ) (/) (/) .(/)

. [ ] : ( ) (4)

.( ) : ( ) (5)

(/) ( ) : (/) : (6)

(/) : ( ) : (/)

.( ) : (/) ( ) :

( )

( )

( )

( )

( )

:

:

( )

( )

التالي :

( ) [ ]

/

/

( )

( )

( )

. [ ] : ( ) (٧)

. [ ] : ( ) (٤)

. [ ] : ( ) (٥)

. [ ] : ( ) (٦)

. [ ] : ( ) (٧)

. ( ) (٨)

(/) (/) (/) :

. (/)

. [ ] : ( ) (٩)

(/) (/) (/) :

. (/)

. ( ) (١٠)

. [ ] : ( ) (١)

. [ ] : ( ) (٢)

. [ ] : ( ) (٣)

( )

( )

الثالثة :

( )

)) :

-

-

. (((( )

-

-

(فَرَعٌ) :

]

( )

( ) [

. ( ) (4)

(/) (/) (/) (/) : (5)

(/) (/) (/) (/) (/)

. (/) ( )

. [ ] : ( ) (6)

(/) ( ) : (7)

. ( ) ( ) ( )

) : (/) : (/) (8)

( ) (/) (/)

: (/)

(/) (...) ( )

( )

( ) : (/)

. ( ) (/)

. ( ) (9)

( ) **الخامسة :**

( )

( )

/ / ( ) [ ]
( ) ( )

( ) ( ) [ ]

( )

:

( )
:
:
:
:
:

( )

(/)

(/)

:

( ) ( ) ( )

( ) (4)

( ) (5)

(

(/)

(/)

:

(/)

( ) (3)

[ ] : ( ) (1)

( ) (2)

( ) (2)

( ) (4)

[ ] : ( ) (9)

(فرع) :

( ) [( )]

( ) ( )

( ) ( )

( )

( )

( ) ( ) :

( ) ( )

( )

. [ ] : ( ) (٣)

. (/) (/) (/) :

. [ ] : ( ) (٤)

. [ ] : ( ) (٥)

. [ ] : ( ) (٦)

. [ ] : ( ) (٧)

(/) (/) (/) (/) :

. (/) (/) (/)

. (/) (/) :

. [ ] : ( ) (٨)

. (/) (/) :

. [ ] : ( ) (٩)

. [ ] : ( ) (١٠)

( ) :

السَّادِسَةُ ( ) :

( )

( )

( )

) :- -

( )

:

( ) (

( )

( ) ( )

(فُرُوعٌ خَمْسَةٌ) :

. [( )] : ( ) (٤)

(/) (/) (/) : (٥)

. ( )

. ( ) ( ) : : (٦)

(/) (/) (/) (/) : (٧)

. (/) (/)

. (/) (/) (/) : (٨)

: (٩)

(/) (/) ( ) :

. (/)

- - : (١٠)

. (/) :

. ( ) ( ) : : (١١)

( ) (/) (١٢)

. ( ) (/)

أجدها :

( ) ( ) - -) :

( ) ( ) : ( ) ( ) ( ) ( )

:

/ / :

الثاني :

:

( )

:

:( )

( ) ( ) (3)

(/) (/) (/) : (4)

(/) (/) (/) (/)

(/) : (5)

( ) ( ) (/) : (6)

( )

:

(/) :

(/)

(/)

[ ] : ( ) (7)

(/) : (8)

(/) (/) : (9)

(/) (/) (/) (/) : (10)

:

. - - ( )

] ( ) :

( ) [( )

( )

( )

( ) ( ) [ ] ( )

. (/) (/) (/)

(/) (/) : (v)

. (/)

(/) (/) (/) (/) : (s)

. (/) ( )

. [ ] : ( ) (e)

. (/) (/)

. ( ) (/) (/) : (v)

. ( ) (v)

. [ ] : ( ) (v)

. (/) (/) (/) : (v)

. ( ) (v)

. ( ) (s)

( ) [ ]

الثالث :

:

:

( )

( )

( )

( )

/ /

- -

_____ ( ) (9)

: (7)

( ) ( ) ( ) ( ) ( ) :

:

.(/) (/) (/) ( )

.(/) : (7)

.[ ] : ( ) (8)

( ) : : : (9)

.( ) ( ) ( )

الرَّابِعُ :

( ) :

- - :

( ) [ ]

( ) .

:

( ) .

الخَامِسُ :

:

---

(١) : (/) .

(٢) ( ) : [ ] .

(/) (/) (/) :

(/) .

(٣) : (/) .

( ) ( )

( )

( )

الفصلُ الرابعُ :

في بيانِ صفةِ الرُّشدِ (١) وحكمِ الاختبارِ

( ) ( ) (/) : (١)

. ( )

( ) : (٢)

. ( ) ( ) ( )

: . : (٣)

. ( ) (/)

(/) (/) (/) (/) : (٤)

. (/) (/) (/)

( ) : : . : (٥)

. ( )

- -) : (/) - - :

(/) : (

(/) (/) (/) (/)

. ( ) (/)

:

إِجْدَاهَا :

-

( )

-

/

/

( )

): -

-

( )

ثُمَّ ثُمَّ :

[( )]

( )

ثُمَّ ( )

الثَّانِيَةُ :

):-

-

چ چ چ چ چ چ

ثُمَّ چ :

( )

( )

چ چ چ چ چ چ چ چ چ چ چ چ ( )

(/)

(/)

(/)

: (/)

(٢)

(/)

(/)

[ ] : ( )

(٣)

(/)

(/)

(/)

:

(٤)

(/)

[ ] : ( )

(٥)

( )

(٦)

[ ] : ( )

(٧)

(/)

(/)

:

(٨)

( )

(٩)

( ) ( )

:

:

:

(١٠)

( ) ( )

(/)

(/)

:

:

]

( ) [( ) : ( ) ( ) ( )

( ) :

الثالثة :

( )

- ( ) ( ) :-

□ □ □ □ □ : ژ

□ ژ ( ) : ژ □

. [ ] : ( ) (٤)

. [ ] : ( ) (٥)

. [ ] : ( ) (٦)

. ( ) (٧)

. ( ) (٨)

(/) (/) (/) (/) : (٩)

. (/) (/) (/) (/)

. (/) (/) : (١٠)

. (/) (/) (/) : (١١)

. ( ) (١٢)

$$\begin{aligned}
 & \quad / \quad /^{(1)} \\
) : \quad & \quad - \quad - \\
 & \quad (1) (\quad : \\
 & \quad \quad \quad (1) \quad (1) \\
 (\quad (1) \quad) : (1) \\
 & \quad \quad (1) [\quad]
 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
 & \quad \quad \quad \cdot [\quad] : (1) \quad (1) \\
 : \quad & \quad \quad \quad (1 /) \quad (1) \\
 (1 /) \quad & \quad \quad \quad (1 /) \quad (1) \\
 & \quad \quad \quad \cdot (1 /) \quad : \quad (1)
 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
 & \quad \cdot (1 /) \quad (1 /) : \\
 (1 /) \quad & \quad (1 /) \quad : \quad (1) \\
 & \quad \cdot (1 /) \quad (1 /) \\
 & \quad \quad \quad : \quad (1)
 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
 : \quad & \quad (1 /) \quad (1 /) \quad (1) \\
 & \quad \quad \quad [\quad] : (1) \quad (1) \\
 & \quad \quad \quad \cdot (1) \quad (1)
 \end{aligned}$$

( )

( )

(فَرْعٌ) :

( ) ( ) :

( )

( )

( )

الرَّابِعَةُ :

( ) - ( ) - ( ) ( )

[ ] : ( ) (٤)

( ) (٥)

:

" " : (") : " " " " " "

(/) (/) (/) : ( ) (٧)

( ) (٨)

:

( ) ( ) :

[ ] : ( ) (٩)

(/) (/) (/) (/) : (/) (١٠)

(/) (/)

( ) (

: ژ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □

(فَرْعٌ) :

( ) - -) : -

( ) ( ) [ ]

( ) [- - -] - - ( ) ( )

(/) (/) : (4)

. (/)

. ( ) (5)

. (/) (/) (/) ( ) : (6)

. [ ] : ( ) (7)

. (/) (/) (/) : (8)

: (9)

: ( ) : - - - ( )

- - - ( )

( ) : - -

( ) (/) (/) ( ) ( ) : (10)
( ) ( ) ( ) :

. ( )

:- - : ((^( ))) :
 ( ) ((( )))

. / /

( )

الخامسة :

:( )

□ □ پ پ ژي :

:

□ ژ ( )

( ) [ ] :

( )

. ( ) (٣)

. [ ] : ( ) (٤)

[ ] : ( ) (٥)

: (/) (٦)

(/) ( )

. ( )

. [ ] : ( ) (٧)

(/) (/) (/) : (٨)

(/) (/) (/) (/)

. (/) ( )

. ( ) (٩)

. ( ) (١٠)

. ( ) (١١)

(فَرَعَاؤُ) :

أَجْرُهُمَا : : ( )

( ) ( ) :

( ) :

التَّانِي : :

( ) [( )]

( ) [( )] .

( ) السَّادِسَةُ :

( )

---

(٤) ( ) : [ ] .

(٥) : (/) (/) (/) . (/)

(٦) ( ) .

(٧) : (/) (/) (/) ( )

(/) .

(٨) ( ) : [ ] .

(٩)

(١٠) ( ) .

(١١) : (/) (/) (/) (/)

(/) (/) (/) (/)

(/) (/) ( ) (/)

(١٢) (/) (/) : : : (١٣)

( )

( )

( )

( )

الثامنة :

(/)

(/)

(/)

(/)

(/)

(/)

. [ ] : ( ) (3)

(/) :

. (/)

. [ ] : ( ) (3)

. ( )

. [ ] : ( ) (3)

لَفَعْلُ الْخَامِسُ :

فِي حُكْمِ السَّفِينَةِ (١)

:

( )

إِحْدَاثًا :

( ) [ ]

( ) ( ) ( )

( ) (

( ) [ ]) :

. [ ] : ( ) (١)

( ) (/) : ( ) (٢)

. ( ) ( )

:

. (/) (/) (/) (/)

. [ ] : ( ) (٣)

. ( ) (٤)

(/) (/) (/) (/) : ( ) (٥)

( ) (/) (/) (/)

( ) ( )
 ( ) ( )) : - - ( )
) : (

.(/)
 .(/) (/) : (3)
 .[ ] : ( ) (4)
 (/) (/) : (4)
 .(/)
 : (1)

-
 : -
 :
 (/) (/) (/) : .
 .(/)
 : (5)

- - -
 .(/) (/) (/) (/) :
 .(/) (5)
 : ( ) : :
 .( ) (/) ( )
 .( ) (4)
 .[ ] : ( ) (6)

- - - ( )
 ( ) : ( ) : -

( ) ( ) ! ( ) [: - -]
 . / /

(فَرَعَاوُ) :

أَحَدَهُمَا :

( )

( )

( ) ( )

. ( ) (١)

- - (٢)

- -
 :

. (/) (/)

(/) (٣)

( )

(/)

. ( ) (/)

( ) ( )

(٤)

. ( ) ( )

. (/) : (٥)

. [ ] : ( ) (٦)

. ( ) (٧)

( ) [ ]

( )

( )

الثاني :

( )

( )

الثانية :

( ) ( )

( )

:

. [ ] : ( ) (٤)

. [ ] : ( ) (٥)

(/) (/) (/) :

. ( ) (/) (/)

(/) (/) (/) :

. (/)

. [ ] : ( ) (٦)

(/) (/) (/) (/) :

. (/) (/)

:

(/) :

. (/)

. (/) (/) (/) (/) (٧)

( ) ( ) ( )

( ) ( )

] ( ) ( ) : **الثالثة**

:

: ( ) ( ) [

:

.

:

( ) ( )

/ /

. (/) (/) : (١)

: (٢)

(/) :

. ( )

. (/) (/) (/) : (٣)

. [ ] : ( ) (٤)

. [ ] : ( ) (٥)

. [ ] : ( ) (٦)

( ) : : (٧)

. ( ) ( ) ( )

. [:] : ( ) (٨)

(/) (/) (/) : (٩)

. (/) (/) (/) (/)

. [ ] : ( ) (١٠)

. [ ] : ( ) (١١)

( )

( )

( )

.

الرابعة :

( )

( )

( )

( )

]

( ) [

( )

( )

( )

. [ ] : ( ) (١)

. [ ] : ( ) (٢)

. [ ] : ( ) (٣)

(/) (/) (/) (/) :

. (/)

. [ ] : ( ) (٤)

. [ ] : ( ) (٥)

( ) ( ) :

. ( ) ( )

. ( ) (٦)

. [ ] : ( ) (٧)

. [ ] : ( ) (٨)

. ( ) (٩)

( )

الخامسة :

( )

فرع ( ) :

( )

( )

( ) ( )

: ( ) / /

		( )	(١)
(/)	(/)	(/)	: (٢)
		(/)	(٣)
(/)	(/)	(/)	: (٤)
		( )	(٥)
		[ ] : ( )	(٦)
		( )	(٧)
		[ ] : ( )	(٨)

:

( )

:

( )

( )

( ) ( )

السَّادِسَةُ :

( )

( )

( )

. [ ] : ( ) (١)

. [ ] : ( ) (٢)

. [ ] : ( ) (٣)

(/) (/) (/) :

. (/) ( ) ( ) (/)

. [ ] : ( ) (٤)

. [ ] : ( ) (٥)

(/) (/) (/) (/) :

( ) (/) (/)

. (/) ( )

: (٦)

. (/) (/) (/) :

( ) ( )):

( ) (

( )

( )

( )

( )

(فَرَعٌ) :

( ) ( )

( )

( ) [ ]

. [ ] : ( ) (1)

: (2)

. ( ) ( )

( ) ( )

. (/) : (3)

. [ ] : ( ) (4)

. ( ) (5)

. ( ) (6)

. [ ] : ( ) (7)

. ( ) (8)

( ) :

: (9)

. ( ) ( ) ( )

:

. (/) ( ) (/) :

(/) (/) (/) (/) : (10)

( ) (/) (/)

. ( )

. [ ] : ( ) (11)

( )

( )

( )

( )

( )

( )

( )

السابعة :

( )

( )

( )

( )

/

/

الثامنة :

[ ] : ( ) (١)

[ ] : ( ) (٢)

[ ] : ( ) (٣)

[ ] : ( ) (٤)

[ ] : ( ) (٥)

( ) (٦)

( ) (/) (/) :

( )

(/) (/) :

[ ] [ ] :

[ ] : ( ) (٧)

( ) ( ) :

- ( ) :

( ) - ( )

( ) **التاسعة:**

( )

( )

_____ (١)

: ( ) ( )

: ( ) ( )

:(- /) (/) (/) (/)

( ) ( ) ( ) : ( ) (٢)

( ) ( ) ( ) : ( ) (٣)

:(/) (/) : .

.[ ]:( ) (٤)

.[ ]:( ) (٥)

( ) (/) (/) : ( ) (٦)

.(/)

.( ) (٧)

.[ ]:( ) (٨)

( )

:

( )

( )

]

( ) [

( )

- ( )

-

( ) [ ]

( )

:

( )

]

( )

(/)

(/)

(/)

.(/)

(/)

( )

.[ ]:( )

.[

]:( )

.[ ]:( )

.[ ]:( )

( ) ( )

:

:

.( ) ( )

.[ ]:( )

.[ ]:( )

( ) :

:

.( ) ( )

( )

(/) :

:

.(/)

( )

( )

( )

( )

( )

( )

( )

( )

( )

( )

( )

/ /

( ) [

( )

العاشرة :

( )

( )

:

- _ ( )

( )

( )

( ) [ ]

:

.( ) ( )

( ) : : ( ) ( ) ( ) ( )

(/) : : (/) (/)

(/) (/) (/) (/) : ( )

.(/) (/) (/)

. [ ] : ( ) ( )

.( ) ( )

. [ ] : ( ) ( )

.( ) ( )

. [ ] : ( ) ( )

الحادية عشرة :

( )

:( )

]( )

( )

( ) [:

(فروع ثلاثة) :

( ) ( )

أحدها :

( )

(/) (/) (/) (/) : (1)

.(/)

( ) (/) (/) : (2)

.(/)

(/) (/) (/) : (3)

.(/)

.( ) (4)

.[ ]:( ) (5)

.[ ]:( ) (6)

(/) (/) (/) : (7)

.(/) ( )

.[ ]:( ) (8)

( ) ( )

( )

:

( )

:

] :

( ) [:

.

:

الثاني :

( )

/ / ( ) ( )

( )

الثالث :

.(/) (/)

(/) : (1)

. [ ] : ( ) (2)

. [ ] : ( ) (3)

( ) (/) :

: (4)

.( ) ( )

.( ) (5)

. [ ] : ( ) (6)

.( ) (7)

.(/) : (8)

.( )

(9)

: - ( )

-

( )

( )

الثانية عشرة :

( )

:]

( ) ( ) [

:

( )

( )

(/)	( )	(/)	: ( )
		. (/)	
		. [ ] : ( )	( )
		. [ ] : ( )	( )
( )	(/)	(/)	: ( )
		. (/)	
		. ( )	( )
		. [ ] : ( )	( )
. (/)	(/)	(/)	: ( )
		. [ ] : ( )	( )

الثالثة عشرة :

( )

( )

: ( )

( )

:

( )

( )

( ) [ ]

-
- .(/) [ ] : [ ] : ( ) (١)
  - (/) (/) (/) : ( ) (٢)
  - .(/) ( ) .(/) ( )
  - . [ ] : ( ) (٣)
  - . [ ] : ( ) (٤)
  - . [ ] : ( ) (٥)
  - (/) (/) (/) (/) : ( ) (٦)
  - .(/) .(/) ( ) (٧)

كتاب الصلح

ويشتمل على أربعة أبواب :

الباب الأول : في حكم الإبراء .

الباب الثاني : في الصلح عن الأموال في حالة الإقرار

الباب الثالث : في الصلح مع الإنكار .

وفيه فصلاً :

الفصل الأول : في الصلح مع المدعى عليه .

الفصل الثاني : في صلح الأجنبي .

الباب الرابع : في الصلح عن حقوق الأملاك .

: ( ) :

( )

: ژ و ؤ و ؤ و ؤ و ؤ ( )

)): -

/ ( )

- - /

: ( )

:

( ) ( ) : :- - ( )

. ( ) ( ) ( ) ( )

:

. (/) (/)

( ) (/) (/) : ( )

. (/) (/)

. ( ) ( )

. ( ) ( ) ( )

. (/) (/) (/) :

البَابُ الْأَوَّلُ :

فِي حُكْمِ الْإِبْرَاءِ

( )

( )

:

:

:

( ) [

]

:

( )

:

:

( )

! ( )

( )

:

( )

(/)

:

. ( ) ( )

. ( )

(/)

:

(٧)

. ( )

(٧)

. ( )

(٤)

( )

:

(٥)

. (/)

( )

(/)

. [ ] : ( )

(٦)

. [ ] : ( )

(٧)

( )

( )

]

( ) [

( )

( )

( )

( )

:

:

/

/

:

. [ ] : ( ) ( )

. ( ) ( )

. ( ) ( )

. [ ] : ( ) ( )

. ( ) ( )

. ( ) ( )

. ( ) :

( )

.

( )

( ) [ ]

:

-

-

( )

( )

( )

:( )

:

( )

:

:

:

إِحْدَاهَا :

[ ] : ( ) (١)

. ( ) (٢)

[ ] : ( ) (٣)

. ( ) (٤)

(/) (/) (/) (/) :

. ( )

. ( ) (٥)

. ( ) (/) (/) (/) :

. (-) (٦)

( )
 - ( ) :
 - :
 - -
 )) : -
 ( ) [ ] ( )
 : ( ) ((
 )) : - -

. (/) . [ ] : ( ) ( )
 (/) : ( ) ( )
 . [ ] : ( ) ( )
 . ( ) ( )
 (/) ( )
 (/) ( )
 . ( )

( )((

( )

( )

: - -

( )

- -

( )

:

الثانية:

( ) [ ]

( )

:

( ) (/) (/) ( ) (1)

): (/)

): ((

): (- /) (

.(

. [ ] : ( ) (2)

( ) (/) :

.(/) ( ) ( )

( ) (/) (/) (/) :

.( )

.( ) (3)

. [ ] : ( ) (4)

.( ) (/) :

( ) / /:

( )

: ! ( )
( )

: ( )

( )

( ) :

( ) : **الثالثة** :

:

. (/) : (1)

. [ ] : ( ) (2)

( ) ( ) (/) : (3)

. (/)

. [ ] : ( ) (4)

. [ ] : ( ) (5)

. [ ] : ( ) (6)

. [ ] : ( ) (7)

. [ ] : ( ) (8)

( ) [ ]

( )

( )

( )

:

( ) [ ]

( )

.

:

:

الرابعة:

( )

:

:

:

( )

. [ ] : ( ) (1)

. [ ] : ( ) (2)

. [ ] : ( ) (3)

: (4)

:

. (/)

(/)

(/)

. [ ] : ( ) (5)

. [ ] : ( ) (6)

. [ ] : ( ) (7)

. ( ) : (8)

: ( )

. ( )

: (فَرَعَاؤُ)

( ) : : أَحَدَهُمَا

: ( )

/ /

. :

. :

. :

. ( )

الثَّانِي :

( ) : ( )

( )

. -

. [ ] : ( ) (١)

. [ ] : ( ) (٢)

. [ ] : ( ) (٣)

(/) : (٤)

. (/) (/) : (٥)

. [ ] : ( ) (٦)

. [ ] : ( ) (٧)

. ( ) (٨)

( ) **الخامسة :**

( )

( )

:

(فرع) :

( )

:

( )

( ) ( )

:

( ) (١)

[ ] : ( ) (٢)

(/) : (/) (٣)

[ ] : ( ) (٤)

(/) : (/) (٥)

: : : (٦)

( ) : . :

: ( )

(/)

( ) (٧)

السَّادِسَةُ :

( )

:

:( )

:

:

:

السَّابِعَةُ :

/ /

( ) :

:

( ) ( )

( )

:

:

( ) [ ]

! :

:

-
- ( ) : [ ] ( ) (1)
  - (/) : (/) (2)
  - ( ) (3)
  - ( ) : ( ) (4)
  - ( ) : ( ) (5)
  - ( ) : (/) ( ) (6)
  - ( ) (7)
  - ( ) : [ ] ( ) (8)

الثامنة :

]: ( ) :
: ( ) ( ) ( ) [
: ( )
:

التاسعة :

: ( ) :
( ) : ( )
:

العاشرة :

: :
:
:

-
- (/) ( ) (/) : (١)
.(/)
.( ) (٢)
.(/) (/) : (٣)
.[ ] : ( ) (٤)
.( ) (٥)
( ) (/) : (٦)
.(/)
.( ) (٧)
.(/) : (٨)

:

( )

الحادية عشرة :

:

:

:

( )

:

( )

( )

( )

الثانية عشرة :

:

( )

:

( )

الثالثة عشرة :

:

]

/ /

):

(

( )

( )

: (/)

( )

( )

[ ]: ( ) (٧)

( ) (٧)

[ ]: ( ) (٤)

[ ]: ( ) (٥)

(/) : ( ) (٦)

[ ]: ( ) (٧)

: ( ) :

] ( )

: ( ) [: ( )

الرابعة عشرة :

( )

-
- ( ) [ ] : ( ) (١)
  - ( ) [ ] : ( ) (٢)
  - ( ) ( ) (٣)
  - ( ) [ ] : ( ) (٤)
  - (/) (/) (/) (/) : ( ) (٥)
  - (/) (/)

( ) ( ) : **الخامسة عشرة** :

:

/ / : ( )

:

[ ] ( ) .

---

(١) [ ] : ( ) .
(٢) ( ) .
(٣) (/) : .
(٤) [ ] : ( ) .

البَابُ الثَّانِي

فِي الصُّلْحِ عَنِ الْأَمْوَالِ فِي حَالَةِ الْإِقْرَارِ

:

إِحْدَاهَا :

:

( )

( )

(/) (/) (/) (/) : ( )⁽¹⁾
(/) ( ) (/) (/)
. ( )
. [ ] : ( )⁽²⁾

الثانية :

( )

( )

( )

:

-( )

:

( )

( )

( )

( )

( )

( )

:

( ) [ ]

/ /

:

( )

. [ ] : ( ) (١)

. [ ] : ( ) (٢)

(/) (/) (/) (/) : (٣)

(/)

( )

( )

. (/)

. [ ] : ( ) (٤)

. ( ) (٥)

. (/) (/) : (٦)

. [ ] : ( ) (٧)

. [ ] : ( ) (٨)

: (٩)

. ( ) ( )

. ( ) ( )

. [ ] : ( ) (١٠)

. ( ) (١١)

(/) (/) (/) (/) : (١٢)

. (/)

(/)

(/)

( )

( )

( ) ( )

( )

:

:

( )

:

:

( )

( )

.

-
- . [ ] : ( ) ( )
  - . [ ] : ( ) ( )
  - . [ ] : ( ) ( )
  - . ( ) ( )
  - . [ ] : ( ) ( )
  - . ( ) ( )
  - . [ ] : ( ) ( )
  - . [ ] : ( ) ( )

(فَرَعٌ) :

( )

( )

( )

الثالثة :

( )

( ) [ ]

( ) :

/ /

:

:

( )

( )

(-)

(1)

[ ] : ( ) (2)

[ ] : ( ) (3)

(/) (/) (/) (/) : (4)

( ) ( ) (/) (/)

( ) (5)

( ) (/) (/) : (6)

( ) (7)

[ ] : ( ) (8)

( ) ( ) :

( ) **الرابعة:**
( )

( ) :

( ) :

( )

:

(فُرُوعٌ خَمْسَةٌ عَلَى طَرِيقَةٍ مِنْ جَوَزِ هَذَا الصُّلْحِ) :

أَحَدُهَا : ( ) :

---

(١) ( ) : [.]

(٢) ( ) : [.]

(٣) ( ) .

(٤) : (/) (/) (/) (/)

(/) (/) (/) (/)

(/) ( ) .

(٥) (-) .

(٦) ( ) : [.]

(٧) ( ) : [.]

(٨) ( ) : [.]

( )

:

.

:

:

.

: ( )

: الثاني

:

( )

: ( )

:

:

.

:

.

: الثالث

/ /

(/)

(/)

(/)

. (/)

. [ ] : ( )

. [ ] : ( )

(^١) ( ) : [ ] .

(^٢) :

( ) (/) .

(^٣) ( ) : [ ] .

(^٤) ( ) : [ ] .

: ( )

:

( )

( )

( )

:

( )

:

. ( )

:

!

الرَّابِعُ :

. ( )

( )

الخَامِسُ :

-
- (/) (/) (/) : (1)
- . (/) (/) ( ) (/)
- . [ ] : ( ) (2)
- . [ ] : ( ) (3)
- . [ ] : ( ) (4)
- . ( ) (5)
- . ( ) (6)
- . ( ) (/) (/) : (7)
- ( ) ( ) : (8)
- . ( ) ( )

( ) ( )( )

:

( ) :

( )

:

( ) [ ]

( )

( )

( )

( )

( )

( )

( )

. [ ] : ( ) (1)

: (2)

. ( ) ( )

. (/)

(/)

(/)

: (3)

. ( ) (4)

. ( ) (5)

. [ ] : ( ) (6)

. [ ] : ( ) (7)

. [ ] : ( ) (8)

. (/) (/) : (9)

. [ ] : ( ) (10)

. ( ) (11)

. (/) (/) (/) (/) : (12)

: (13)

( ) [ ]

( ) ( )

المسألة الخامسة:

:

/ / ( ) ( ) ( )

( )

( ) :

( )

( ) [ ]

( )

[ ] : ( ) (١)

[ ] : ( ) (٢)

(/) (/) (/) (/) :

[ ] : ( ) (٣)

( ) (٤)

[ ] : ( ) (٥)

[ ] : ( ) (٦)

( ) (٧)

[ ] : ( ) (٨)

[ ] : ( ) (٩)

: ( )

( ) :

( )

( ) [ ]

: - -

- -)) ( )

( ) ((

(/) (/) : [ ] : ( ) (1)

. ( ) (/)

. [ ] : ( ) (2)

. [ ] : ( ) (3)

. [ ] : ( ) (4)

. [ ] : ( ) (5)

( )

(/)

(3)

(/)

(/)

( )

: ( )

( )

(/)

. (/)

. (( )) :

( )

(فَرَعَاؤُ) :

أَحَدَهُمَا ( ) :

( ) ( )

( ) ( ) :

( ) : الثَّانِي

( ) : ( ) ( ) (1)

( ) ( ) (2)

( ) (3)

(/) (/) (/) (/) : (4)

(/) (/) (5)

(/) (/) (/) (/) (6)

(/) (/) (/) (/) (7)

: ( )
( ) ( )

: ( )

/ / . ( )

السَّابِعَةُ :

(فَرْعٌ) :

( ) ( )

( )]

(/) : ( ) (1)
(/) : (/) (2)
[ ] : ( ) (3)
( ) (4)
[ ] : ( ) (5)
( ) ( ) : ( ) (6)
(/) (/) (/) (/) : (/) (7)
(/)

( ) [

]

( )

( )

( )

( ) [

( )

.

( )

:

( )

الثامنة :

( )

( )

( )

( )

( )

]

:

. ( )	(١)
. [ ] : ( )	(٢)
. ( )	(٣)
. [ ] : ( )	(٤)
. [ ] : ( )	(٥)
. [ ] : ( )	(٦)
. [ ] : ( )	(٧)
. [ ] : ( )	(٨)
. [ ] : ( )	(٩)
. ( )	(١٠)
. ( )	(١١)
. [ ] : ( )	(١٢)
(/) : (/)	(١٣)
. (/)	

(/)

(/)

(/)

(/)

( ) [

:

:

:

( )

( )

/ /

:

( )

( )

. ( ) ( )

. [ ] : ( ) ( )

. (/) (/) :

. (/) (/) :

. ( ) ( )

( ) : ( )

: ( )

(فَرَعٌ) :

( ) ( )

( ) ( ) ( ) ( )

( ) [ ]

: ( )

-
- . ( ) (١)
  - . ( ) (٢)
  - . [ ] : ( ) (٣)
  - . [ ] : ( ) (٤)
  - . [ ] : ( ) (٥)
  - . [ ] : ( ) (٦)
  - . (/) : (٧)
  - . [ ] : ( ) (٨)
  - . [ ] : ( ) (٩)
  - . ( ) (١٠)
  - . (/) (/) (/) : (١١)

:

( )

:

التاسعة:

( )

( ) [ ]

.

				(/)	( )
(/)	(/)	(/)	(/)	(/)	: ( )
	(/)	(/)	(/)	(/)	
				(/)	
				(/)	( )
				(/)	( )

البَابُ الثَّالِثُ :

فِي الصَّلْحِ مَعَ الْإِنْكَارِ

:

/ /

أَحَدُهُمَا :

:

إِحْدَاهَا :

( )

( ) ( )

( ) ( ) :

( )

( )

( )

(/) (/) (/) (/) :

(/)

[ ] : ( )

( )

(/) (/) (/) :

( ) (/)

(/) (/) :

(/) (/) :

( )

( )

[ ] : ( )

(فِرْعَوْنُ ثَلَاثَةٌ) :

أَجْرُهُمَا :

:

( )

( )

( )

( )

( )

:

( )

:

( )

( )

-
- (/) (/) (/) (/) : (١)
- ( ) (/) (/)
- . (/) (/) (/)
- . ( ) (٢)
- . [ ] : ( ) (٣)
- . [ ] : ( ) (٤)
- . [ ] : ( ) (٥)
- . ( ) (٦)
- . [ ] : ( ) (٧)
- (/) (/) (/) (/) : (٨)
- . (/) (/) (/)

( ) ( ) ( ) :

:]

( ) [:
( ) :

( ) : :

التاني :

: / /

( ) : :
: ( )

. [ ] : ( ) (١)
(٢)

( )
. (/) ( ) : .

. ( ) (٣)

. ( ) (٤)

(/) (/) (/) : (٥)

. (/)

(/) (/) (/) : (٦)

. (/)

. ( ) (٧)

. [ ] : ( ) (٨)

( ) [ ] :

( )

( )

( )

:

( )

:

( )

الثانية :

:

( )

( )

/ /

( )

:

( )

( )

[ ] : ( )

[ ] : ( )

[ ] : ( )

[ ] : ( )

[ ] : ( )

(/) (/) (/)

(/) :

(/) ( )

(/)

( )

[ ] : ( )

[ ] : ( )

(/) (/) (/)

(/) :

(/) ( )

(/)

( )

[ ] : ( )

[ ] : ( )

( )

( )

( )

:

( ) [ ]

( )

( )

( ) [ ]

( ) : .

: ( )

( )

( )

. [ ] : ( )	( )
. [ ] : ( )	( )
. [ ] : ( )	( )
. [ ] : ( )	( )
. ( )	( )
. [ ] : ( )	( )
. ( )	( )
. [ ] : ( )	( )
:	( )

- -

" " "

(/) : .

. (/) (/)

(/)

. [ ] : ( ) ( )

. (/) (/)

(/) : ( )

( )

( )

( ) [ ]

الثالثة :

( )

( ) / /

:

( )

(1)

[ ] : ( ) (2)

( ) (3)

(/) (/) (/) :

(/) (/)

[ ] : ( ) (4)

[ ] : ( ) (5)

( )

:

] ( )

( ) [

( )

]

( )

( )

( ) [

:

( )

( ) [ ]

( )

( )

الرابعة :

( )

. ( ) ( )

. [ ] : ( ) ( )

. [ ] : ( ) ( )

. [ ] : ( ) ( )

. ( ) ( )

. [ ] : ( ) ( )

. ( ) ( )

. [ ] : ( ) ( )

. [ ] : ( ) ( )

( )

:

( )

( ) [ ]

( )

( ) ( ) ( )

/ /

— ( )

: ( ) —

:

( )

.( ) : ( ) ( ) ( ) ( ) ( )

( ) ( ) :

.( ) ( )

.( ) ( )

. [ ] : ( ) ( )

. [ ] : ( ) ( )

.(/) (/) (/) :

.( ) ( )

. [ ] : ( ) ( )

( )

(/) ( ) ( )

:

.(/)

.(/) (/) (/) :

. [ ] : ( ) ( )

( )

الخامسة:

( )

: ( )

( ) ( )

( ) ( )

( )

: ( ) ( )

( )

( ) ( )

.( )

(٧)

. [ ] : ( ) (٧)

. [ ] : ( ) (٤)

. [ ] : ( ) (٥)

. [ ] : ( ) (٦)

.(/) (/) (/) (/) :

(٧)

( ) ( ) :

(٨)

.( ) ( )

.(/) (/) :

(٩)

. [ ] : ( ) (١٠)

. [ ] (١١)

. [ ] : ( ) (١٢)

.( ) (١٣)

. [ ] : ( ) (١٤)

( ) ( )

( )

( )

:

( ) ( )

( ) ( )

( )

-

/ /

( )

. [ ] : ( ) (1)

. [ ] : ( ) (2)

. [ ] : ( ) (3)

. [ ] : ( ) (4)

. [ ] : ( ) (5)

:

. ( ) ( )

( ) ( )

. [ ] : ( ) (6)

. ( ) (7)

. [ ] : ( ) (8)

. ( ) (9)

. [ ] : ( ) (10)

:

( )

( )

:

(فُرُوعٌ ثَمَانِيَةٌ) :

أَحَدُهَا :

:

( )

:

:

( )

( )

( ) [( )

]

. [ ] : ( ) (١)

. [ ] : ( ) (٢)

. [ ] : ( ) (٣)

[ ] : ( ) (٤)

: ( )

" " " " " " "

(/)

:

. (/)

( )

: ( )

:

( ) وَالْفَرْعُ ( ) الثَّانِي :

( )

:

( ) ( ) الْفَرْعُ ( ) الثَّلَاثُ :

( )

/ / ( )

( ) ( )

( )

:

. (/) (/) (/)

. ( ) ( ) ( )

. ( ) ( )

. [ ] : ( ) ( )

. ( ) ( ) ( )

. ( ) ( )

. ( ) ( )

. [ ] : ( ) ( )

. [ ] : ( ) ( )

. [ ] : ( ) ( )

. (/) (/) :

( ) الرَّابِعُ :

:

( )

( )

( )

الخَامِسُ :

:

( ) [( )]

( ) السَّادِسُ : ( )

) : - -

. [ ] : ( ) (٧)

. [ ] : ( ) (٧)

. (/) (/) :

. [ ] : ( ) (٩)

. [ ] : ( ) (٧)

. [ ] : ( ) (٧)

. ( ) (٨)

(/) (/) : ( ) (٩)

. (/)

. [ ] : ( ) (١)

. [ ] : ( ) (٧)

) : ( ) (

( ) ( )

( ) ( ) ( )

( )

- -

:

: / / ( ) [ ]

:

:

.

(/) (/) (/) : (7)

. (/)

. [ ] : ( ) (8)

. (/) (/) : ( ) (9)

. [ ] : ( ) (7)

. [ ] : ( ) (7)

. [ ] : ( ) (8)

. (/) (/) : (8)

. ( ) (10)

السَّابِعُ :

( )

الثَّامِنُ :

( )

( )

( )

الفصلُ الثاني :

في صلحِ الأجنبيِّ

. [ ] : ( ) (١)

. [ ] : ( ) (٢)

. [ ] : ( ) (٣)

. (/) (- /) : (٤)

:

الموضوع الأول :

:

المسألة الأولى :

( )

( ) [ ]

-

] ( )

. ( ) [( )

-

الثانية :

( )

( )

( )

[ ] : ( ) ( )

. [ ] : ( ) ( )

(/) (/) (/) (/) : ( )

. (/) (/)

: (/) ( )

- - ( )

. ( ) ( )

(/) (/) (/) : ( )

. (/) (/)

. [ ] : ( ) ( )

. [ ] ( ) ( )

( ) [ ]

المؤنث الثاني :

/ / :

( ) [ ] : **الأولى :**

( )

]

( ) ( ) [ ]

:

( )

(فرعاء) :

الأول :

( )

. [ ] : ( ) (٣)

. ( ) (٤)

. ( ) (٥)

. [ ] ( ) (٦)

(/) (/) (/) (/) : (٧)

( ) (/) (/) (/) (/)

. (/) (/) (/)

. [ ] : ( ) (٨)

. [ ] : ( ) (٩)

( )

]

( ) [

( )

الثاني :

] (( )

( )

) : (( )

( )

( ) [

. ( )	(١)
. [ ] : ( )	(٢)
. ( )	(٤)
:	(٥)

. (/) (/) .

(/) (/) :

. [ ] : ( )	(١)
( )	(٢)
. (/)	
. [ ] : ( )	(١)
. ( )	(٢)

( ) ( )

( ) ( )

( )):

( ) ( ) [ ] ( ) (

( )

/ /

( ) ( ) :

( ) ( )

.

. [ ] : ( ) (7)

. [ ] : ( ) (8)

. [ ] : ( ) (9)

. ( ) (10)

. [ ] : ( ) (11)

. ( ) (12)

. [ ] : ( ) (13)

. [ ] : ( ) (14)

. ( ) (15)

( ) (16)

. (/) (/) (/) :

. [ ] : ( ) (17)

. ( ) (18)

الثانية :

( )

( )

( )

الثالثة :

: ( )

( )

: ( )

( )

:

( ) ( ) [ ]

:

-
- . [ ] : ( ) (٧)
  - (/) (/) (/) : (٤)
  - (/) (/) (/) (/)
  - (/) (/) (/) (/)
  - . (/)
  - . [ ] : ( ) (٥)
  - . ( ) (٦)
  - . [ ] : ( ) (٧)
  - (/) (/) (/) : (٨)
  - . (/)
  - . [ ] : ( ) (٩)
  - . ( ) (١٠)
  - . [ ] : ( ) (١١)

( )

:

( )

( )

:

( )

:

]

( ) [

:

]

:

( ) [

( )

:

:

/ / .

الرابعة :

( )

( ) (٧)

[ ] : ( ) (٤)

[ ] : ( ) (٥)

[ ] : ( ) (٦)

( ) (٧)

( ) (٨)

( ) (٩)

(/) (/) (- /) :

(/) (/) ( ) (/)

:

( ) [ ]

( )

( )

الخامسة :

( )

( )

:

( )

( )

!

]

( ) [

. ( ) (٧)

. ( ) (٧)

. [ ] : ( ) (٤)

. [ ] : ( ) (٥)

. ( ) (٧)

(/) (/) (/) :

. (/) (/)

. [ ] : ( ) (٥)

. ( ) (٧)

المؤيد الثالث :

:

( ) : الأولى :

[ ]^(١).

: الثانية :

( )

: الثالثة :

( )

( )

( ) ( ) [ ]^(٢).

[ ]:( )^(٣)

(/) (/) : [ ]:( )^(٣)

.(/) (/) (/) (/)

(/) (/) :^(٤)

.(/)

(/) (/) (/) (/) :^(٥)

(/) (/) (/)

.(/)

.( )^(٦)

.( )^(٦)

.[ ]:( )^(٧)

.[ ]:( )^(٧)

الرابعةُ : / ( ) :

( )

-

الخامسةُ : :

( ) [( )]

السادسةُ : :

( ) [( )]

( )

( ) [( )] ( )

- -

-
- ( ) (٤)
  - (/) (/) (/) : (٥)
  - (/) (/) (/) : (٦)
  - (/) (/) (/) (/)
  - [( )] : ( ) (٧)
  - [( )] : ( ) (٨)
  - [( )] : ( ) (٩)
  - ( ) (١٠)
  - (/) (/) (/) : (١١)
  - (/) (/) (/) (/)
  - [( )] : ( ) (١٢)

( ) ( )

( )

( )

( ) [ ]

( ) ( )

( )

البَابُ الرَّابِعُ :

. ( )	(١)
. ( )	(٢)
. [ ] : ( )	(٣)
. ( )	(٤)
. ( )	(٥)
. [ ] : ( )	(٦)
. ( )	(٧)
. [ ] : ( )	(٨)

فِي الصُّلْحِ عَنِ حُقُوقِ الْأَمْلاكِ

:

( ) : الأولى

( )

( ) ( )

( ) ( )

( )

]

/ /

( ) [

( ) [

]

( )

. ( ) (١)

. [ ] : ( ) (٢)

. ( ) (٣)

. ( ) (٤)

. [ ] : ( ) (٥)

;

( )

. ( ) ( ) ( )

;

( ) ( ) ( ) (/)

. ( ) ( )

. [ ] : ( ) (٦)

. ( ) (٧)

(/) (/) (/) (/) ; (٨)

. (/) (/) ( ) (/)

( )

( ) ( ) ( ) :

( ) [ ] -

( ) [ ] -

] ( )

( ) [

: (فُرُوعٌ ثَلَاثَةٌ)

( ) ( )

( )

( )

: الْإَوَّلُ

( )

. ( )

-
- . [ ] : ( ) (١)
  - : [ ] : ( ) (٢)
  - . [ ] : ( ) (٣)
  - . ( ) (٤)
  - . ( ) (٥)
  - . ( ) (٦)
  - . ( ) (٧)
  - . [ ] : ( ) (٨)
  - . [ ] : ( ) (٩)
  - . [ ] : ( ) (١٠)
  - . (/) : ( ) (١١)
  - . [ ] : ( ) (١٢)

التاني :

():

( ) ( )

( ) : ( )

: ( ) [ ] ( ) ( )

/ /

.

. (/) : ( )

. ( ) ( )

. ( ) ( )

( )

. (/)

(/) : .

. [ ] : ( ) ( )

: . : : : ( )

. ( ) ( )

. [ ] : ( ) ( )

. ( ) ( )

الثالث:

( )

( ) [( )]

( )

: ( ) [( )] ( )

( )

:] ( ) ( )

( ) [( )] ( ) [

] ( ) ( )

الثانية:

( ) ( )

( ) ( )

(/) (/) (/) :

( ) ( )

[ ] : ( ) ( )

[ ] : ( ) ( )

[ ] : ( ) ( )

[ ] : ( ) ( )

(/) :

[ ] : ( ) ( )

[ ] : ( ) ( )

( ) ( )

[ ] : ( ) ( )

( )

( )

( ) [

( )

( )

]

( )

( ) [

( ) [ ]

( )

/ /

]

. [ ] : ( ) ( )

. [ ] : ( ) ( )

. [ ] : ( ) ( )

. (/) (/) (/) :

. [ ] : ( ) ( )

. [ ] : ( ) ( )

(/) (/) (/) (/) :

. (/) (/) (/)

. [ ] : ( ) ( )

. ( ) ( )

. ( ) ( ) ( ) [
 ( ) ( ) : (فَرَعٌ)
 ( ) ( )
 ( ) ( )
 ( ) ( )
 ]
 ( ) [
 ( ) [ ]
 ( ) ( )

. ( ) ( )
 . [ ] : ( ) ( )
 . [ ] : ( ) ( )
 [ ] : ( ) ( )
 . [ ] : ( ) ( )
 (/) (/) (/) (/) : ( )
 . (/) (/)
 . [ ] : ( ) ( )
 . [ ] : ( ) ( )
 . ( ) ( )
 . ( ) ( )
 . [ ] : ( ) ( )
 . [ ] : ( ) ( )
 . [ ] : ( ) ( )

( )

( )

الثالثة :

( )

( ) ( ) [ ]

( )

( ) ( )

:
( )

-
- ( ) (/) (/) (/) : (1)
  - . (/) (/) (/) (/) : (2)
  - . (/) (/) (/) (/) : (3)
  - . (/) (/) (/) (/) : (4)
  - . (/) (/) (/) (/) : (5)
  - . (/) (/) (/) (/) : (6)
  - . (/) (/) (/) (/) : (7)
  - . (/) (/) (/) (/) : (8)
  - . (/) (/) (/) (/) : (9)

( )

( ) / / :

( )

( )

( ) :

( )

( ) [ ]

( )

( ) [ ]

. [ ] : ( ) ( )

. [ ] : ( ) ( )

. [ ] : ( ) ( )

. [ ] : ( ) ( )

. ( ) ( )

. ( ) ( )

. [ ] : ( ) ( )

. (/) (/) (/) (/) :

. ( ) ( )

. [ ] : ( ) ( )

( ) ( )

( ) ( )

( )

:

:

:]

: ( ) [

( ) ( )

:

:

: - ( ) -

( ) / / ( ) ( )

:

-
- . [ ] : ( ) (1)
  - . [ ] : ( ) (2)
  - . ( ) (3)
  - . [ ] : ( ) (4)
  - . ( ) (5)
  - . ( ) (6)
  - . [ ] : ( ) (7)
  - . [ ] : ( ) (8)
  - . [ ] : ( ) (9)
  - . (/) : (10)
  - . ( ) (11)

( )

المسألة (١) الرابعة :

( )

( )

( )

( )

( )

( )

( ) (...)

.

( ) (١)

[ ] : ( ) (٢)

[ ] : ( ) (٣)

(/) (/) (/) (/) : (٤)

(/) (/)

(/) (/) (/) (/) : (٥)

(/) (/)

( ) (٦)

( ) (٧)

[ ] : ( ) (٨)

( ) ( ) (٩)

الخامسة:

( ) ( )

( )

( ) ( )

( ) [ ]

( ) [ ] ( )

( )

( ) [ ]

( )

/ / .

(/) ( ) : [ ] : ( ) (1)

. (/)

. [ ] : ( ) (2)

. ( ) (3)

. [ ] : ( ) (4)

: :

. ( ) (/) ( ) ( )

(/) (/) (/) (/) :

. (/) (/) (/)

. ( ) (3)

. [ ] : ( ) (4)

. [ ] : ( ) (5)

. [ ] : ( ) (6)

. [ ] : ( ) (7)

. [ ] : ( ) (8)

(فروع أربعة) :

( )

الأول :

]

( ) [

]

( )

( )

( ) [

الثاني :

( ) ( )

الثالث :

( )

( )

( )

[ ] : ( ) (١)

( ) (٢)

(/) (/) (/) (/) :

( ) (٤)

[ ] : ( ) (٥)

[ ] : ( ) (٦)

(/) (/) (/) :

[ ] : ( ) (٧)

(/) (/) (/) :

( )

( )

( )

( )

( )

. ( ) [ ]

( )

الرَّابِعُ :

]

( )

( )

( ) [

( )

( )

. (/) (/) (/)
( ) : . : : (٣)

. ( ) ( ) ( )

. [ ] : ( ) (٤)

. [ ] : ( ) (٥)

. [ ] : ( ) (٦)

. [ ] : ( ) (٧)

. [ ] : ( ) (٨)

. [ ] : ( ) (٩)

. [ ] : ( ) (١٠)

. [ ] : ( ) (١١)

. [ ] : ( ) (١٢)

. ( ) ( )

( ) ( ) : : ( )

. ( ) ( )

. (/) (/) (/) : ( )

( )

( )

( )

السَّادِسَةُ :

/ /

:

]

( )

( ) [

( )

( )

]

( ) [

(فَرْعٌ) :

. [ ] : ( ) (٤)

. [ ] : ( ) (٥)

. [ ] : ( ) (٦)

. ( ) (٧)

. [ ] : ( ) (٨)

. (/) (/) (/) : ( ) (٩)

. ( ) (١٠)

. [ ] : ( ) (١١)

( )

( )

( ) [ ]

( )

( )

( )

السَّابِعةُ :

( )

( )

]

( ) [

( )

. [ ] : ( ) (٧)

. [ ] : ( ) (٧)

. [ ] : ( ) (٤)

. ( ) (٥)

. (/) (/) (/) (/) :

. [ ] : ( ) (٧)

. (/) (/) (/) :

. (/) ( ) (/) :

. [ ] : ( ) (١٠)

(/) (/) (/) :

. (/) (/) (/)

( )

( )

( )

( )

( )

(فُرُوعٌ ثَمَانِيَةٌ) :

الْأَوَّلُ :

( )

( )

( )

( )

. [ ] : ( ) (٧)

. [ ] : ( ) (٧)

. [ ] : ( ) (٤)

. [ ] : ( ) (٥)

. [ ] : ( ) (٧)

:

: " "

): ( )

( ) ( )

:

(

. ( ) ( )

. [ ] : ( ) (٧)

. [ ] : ( ) (٧)

. [ ] : ( ) (٧)

(/) : (٧)

(/)

(/)

(/)

(/)

الثاني :

/ /
( ) ( )

( )

الثالث :

( )

:) : (/)

.....

(

. [ ] : ( ) (٧)

. [ ] : ( ) (٤)

(/) (/) (/) :

. (/) (/) (/)

(/) (/) (/) :

. (/)

الرَّابِعُ :

( )

الخَامِسُ :

( )

:

:

( )

( )

( )

/ /

( )

( )

(/) (/) (/) : (1)

. (/) (/) (/)

(/) (/) (/) : (2)

. (/) (/)

. ( ) (3)

. [ ] : ( ) (4)

. ( ) (5)

السَّاحِسُ :
:

[ ]^( )

( )

السَّابِحُ :

( )

( )

( )

( ) ( )

( )

( )

[ ] : ( ) ^(٧)

[ ] : ( ) ^(٧)

(/) (/) : ^(٤)

[ ] : ( ) ^(٥)

[ ] : ( ) ^(٧)

[ ] : ( ) ^(٧)

[ ] : ( ) ^(٨)

[ ] : ( ) ^(١)

[ ] : ( ) ^(٧)

(/) (/) (/) : ^(٧)

[ ] : ( ) ^(٤)

التَّائِبُ :

( )

( )

المسألة الثامنة :

( )

( )

( )

( )

( )

( )

/ /

( )

(فَرَعٌ) :

---

(٥) . [ ] : ( )

(٦) . [ ] : ( )

(٧) [ ] : ( ) :

(/) (/) (/) (/) . (/) (/)

(٨) . [ ] : ( )

(٩) . [ ] : ( )

(١٠) (/) : (/) (/) . (/) (/)

(١١) . [ ] : ( )

(١٢) . [ ] : ( )

(١٣) . [ ] : ( )

(١٤) . [ ] : ( )

( )

( )

( )

( ) [ ]

( )

( )

( )

( )

.

( )

التاسعة :

( )

( )

( )

(/)

(/)

(/)

: (٣)

. (/)

. [ ] : ( ) (٤)

. [ ] : ( ) (٥)

. [ ] : ( ) (٦)

. [ ] : ( ) (٧)

. ( ) (٨)

. [ ] : ( ) (٩)

. [ ] : ( ) (١٠)

. [ ] : ( ) (١١)

. [ ] : ( ) (١٢)

. [ ] : ( ) (١٣)

(/)

(/)

(/)

: (٤)

( ) ( ) ( )

( ) ( ) ( ) ( )

( ) [ ] العاشرة :

( )

( ) [ ]

( )

( ) ( )

/ /

-
- (/) (/)
  - [ ] : ( ) (٩)
  - [ ] : ( ) (١٠)
  - ( ) ( ) : ( ) :
  - ( ) ( ) (١١)
  - (/) :
  - [ ] : ( ) (١٢)
  - [ ] : ( ) (١٣)
  - [ ] : ( ) (١٤)
  - [ ] : ( ) (١٥)
  - (/) (/) (/) :
  - (/) ( )
  - [ ] : ( ) (١٦)
  - [ ] : ( ) (١٧)

( ) [ ]

] ( ) [

( )

( ) [ ]

. [ ] : ( ) (٧)
. ( ) (٤)
. [ ] : ( ) (٥)
. ( ) (٦)

ويشتمل على خمسة فصول :

الفصل الأول : في صورة عقد الحوالة وبيان حقيقته .

الفصل الثاني : في بيان ما يجوز من الحوالة به وعليه .

الفصل الثالث : في شرائط الحوالة .

الفصل الرابع : في حكم الحوالة .

الفصل الخامس : في التداعي والاختلاف .

: ( )

:

( )

( )

( ) ( )

( ) : ( )⁽¹⁾

. ( )

. [ ] : ( )⁽²⁾

(/) (/) (/) (/) : ( )⁽³⁾

. (/) (/) (/)

- -
( )(( )) :
( )((( ))) : ( )
:

الفصل الأول :

في صورة عقد الحوالة وبيان حقيقته

:] :

( )

(/) (٤)

(/)

. ( )

. ( ) (٥)

. [ ] : ( ) (٦)

):

(/) (٧)

. (

( ) ( ) ( ) [: . ( ) :
: ( )

( ) : ( )

( ) ( ) : :
( ) ( ) [ ]
: / / ( ) [ ]

. ( ) ( )
. [ ] : ( ) ( )
. ( ) ( )
. [ ] : ( ) ( )
(/) (/) (/) (/) : ( )
. (/)
(/) (/) (/) : ( )
. (/) (/)
(/) (/) : . ( ) ( )
. (/) (/) (/)
. ( ) ( )
. ( ) ( )
. ( ) ( )

( )

]

( ) [

( )

( )

-

( )

-

( ) :

:

( )

( )

( )

( )

( )

.( ) (4)

.( ) (5)

.( ) (6)

.( ) (7)

[ ]:( ) (8)

(/)

/

(/)

/

.(/)

(/)

.( ) (1)

.[ ]:( ) (2)

.[ ]:( ) (3)

.[ ]:( ) (4)

[ ]:( ) (5)

.[ ]:( ) (6)

( )

( )

( ) [( )]

( )

-

-

( ) (( )) : ( )

.

	. ( )	( )
	. [ ] : ( )	( )
	. [ ] : ( )	( )
	. ( )	( )
	. [ ] : ( )	( )
. ( )	( )	( )
	. [ ] : ( )	( )

الفصلُ الثاني :

في بيان ما [يجوز من / الحوالة به وعليه] (١)

:

الأولى :

( )

( )

( ) :

---

(١) ( ) : [.]

(٢) ( ) : [.]

(٣) (/) : (/) (/)

الثانية :

( )

( )

:

:( )

( )

:

( )

:

الثالثة :

( )

:

:( )

( ) [

:

]

(/)

(/)

( )

.(/)

. [ ] : ( ) (٤)

.( ) (٥)

. [ ] : ( ) (٦)

(/) (/) (/) (/) : (٧)

.(/)

.(/) : (٨)

. [ ] : ( ) (٩)

. [ ] : ( ) (١٠)

. [ ] : ( ) (١١)

· :
( ) :

( )

· ( ) [ ]

الرابعة :

· ( )

· :
( ) / / :
( )

· (/)	(/)	(/)	:	(٤)	
(/)	(/)	(/)	(/)	:	(٥)
(/)	(/)		( )		
		· (/)			
			· ( )		(٦)
			· ( )		(٧)
(/)	(/)	(/)	(/)	:	(٨)
	· (/)	( )	(/)		
	(/)	(/)	(/)	:	(٩)
	· (/)	( )	( )		
			· [ ] : ( )		(١٠)

:

( ) [ ] :

( ) [ ] :

الخامسة:

( ) ( )

:

( ) ( ) [ ] :

السادسة:

:

	( )	(٥)
	. [ ] : ( )	(٦)
	. ( )	(٧)
	. [ ] : ( )	(٨)
(/) (/) (/) (/) :	(/) (/)	(٩)
( ) (/) (/) (/)	. (/)	
	. [ ] : ( )	(١٠)
	. ( )	(١١)
(/) (/) (/) (/) :	(/) (/)	(١٢)
(/) ( ) (/) (/)	. (/)	

( ) :

.

(فَرَعٌ) :

( )

( )

( )

( ) .

:

:

السَّابِعَةُ :

]

( )

:

( ) [:

(/)

(/)

(/)

(^١) :

(/) .

( ) . (^٢)

( ) : [ ] . (^٣)

(/) .

(/)

(/)

(^٤) :

(/)

(/)

(/)

(^٥) :

(/) .

(/)

(/)

(/)

(/)

(^٦) :

(/) .

( ) .

(^٧)

( ) ( )

( ) **الثامنة:**

/ / ( )

( ) ( )
[ ] : ( ) ( )
: [ ] : ( ) ( )
: ( )
(/) (/) (/) : ( )
(/) (/)

( ) ( )
(/) (/)
(/) (/)

الفصل الثالث :

في شرائط الحوالة

:

الأولى :

( ) ( )

( ) ( )

( )

( )

( ) : [ ] . (1)

( ) . (2)

( ) : [ ] . (3)

(/) (/) (/) (/) : (4)
( ) ( ) (/) (/)
(/) .

( ) : [ ] . (5)

( ) (/) (/) : (6)

(/) .

( ) : ( ) ( )
 ( ) ( )(( )) : - -

( ) ( ) [ ]
 ( ) - - ( )

- -
 ( )

(/) (/) (/) : (V)
 .(/)
 .(/) : (A)
 .( ) ( ) (A)
 .[ ] : ( ) (V)
 .( ) ( )
 (/) (/) (/) (/) : (V)
 (/) (/) (/) (/)
 .( ) ( ) (/)
 (/) (/) (/) (/) : (V)
 .(/) (/)
 : (E)

" " " " - " - " :
 . : " "

(/) (/) (/) :
 : .(/) (/)

.(/) : .
 .(/) (/) (/) / (E)

( )

: ( )

( ) ( )

:

.

الثانية:

: ( )

. ( )

( )

: ( )

/ / ( )

:

. [ ] : ( ) (٧)

. [ ] : ( ) (٧)

. [ ] : ( ) (٧)

. ( ) (٧)

(/) (/) (/) (/) : (٧)

. (/) (/) (/)

( ) (/) (/) (/) : (٤)

. (/)

. (/) (/) (/) : (٩)

. [ ] : ( ) (٧)

. [ ] : ( ) (٧)

(فُرُوعُ أَرْبَعَةٌ) :

الْأَوَّلُ :

( ) ( )

( ) : :

الثَّانِي :

( )

( )

( ) [ ]

: ( ) ( ) [ ] ( )

(/) (/) : ( )

. (/) :

. (/) (/) : ( )

. [ ] : ( )

. [ ] : ( )

. (/) (/) (/) : ( )

. ( ) ( )

. [ ] : ( )

. ( ) ( )

(١) [ ] ( ) :

. (٢) [ ]

:

( )

( )

الثالثُ :

( )

الرابعُ :

:

:

( ) ( ) ( ) :

( ) :

:

---

(١) (/) (/) (/) :

(٢) [ ] : ( )

(٣) ( )

(٤) [ ] : ( )

(٥) [ ] : ( )

(٦) [ ] : ( )

(٧) (/) (/) (/) :

(٨) ( )

(٩) انظر : البيان (٢٩٤/٦).

(١٠) [ ] : ( )

[ ] : ( )

الثالثة :

( )

: ( ) ( )

: / / ( )

( )

( ) [ ] : !

( )

( )

( )

(/) (/) (/) (/) : (١)

(/) ( ) (/)

. (/)

. ( ) (٢)

( ) (٣)

. ( ) (٤)

. ( ) (٥)

. ( )

. [ ] : ( ) (٦)

( ) (/) : . : (٧)

. ( ) ( )

. ( ) (/) : . : (٨)

: :

(/)

( ) [ ] ( )

فَرْعٌ :

( ) ( )

( ) ( )

( ) ( )

الرَّابِعَةُ :

:

:

( ) (٩)

[ ] : ( ) (١٠)

[ ] : ( ) (١١)

(/) (/) (/) : ( ) (١٢)

(/)

( ) (١٣)

[ ] : ( ) (١٤)

[ ] : ( ) (١٥)

[ ] : ( ) (١٦)

(/) (/) (/) : ( ) (١٧)

(/) ( ) ( )

( ) ( )
( )

( )
:
: ( )

:
:

( )

الخامسة:

( )

( )

:

/ /

( ) [ ]

. [ ] : ( ) (٨)

. ( ) (٩)

. ( ) (١٠)

. ( ) (١١)

. (/) (/) : (١٢)

(/) (/) (/) : (١٣)

. (/) (/) (/) (/)

( ) : ( ) (١٤)

. (/)

. [ ] : ( ) (١٥)

. [ ] : ( ) (١٦)

: ( )

:

:

:

( )

:

( )

( )

( )

( )

( )

( )

( )

( )

السَّادِسَةُ :

( )

( )

:

( )

]

:

. ( ) (٧)

. [ ] : ( ) (٨)

. [ ] : ( ) (٩)

. ( ) (/) (/) (/) : ( ) (١٠)

. [ ] : ( ) (١١)

. [ ] : ( ) (١٢)

( )

. [ ] : ( ) (١٣)

. (/) : ( ) (١٤)

. ( ) (١٥)

( )

( ) [

( )

( )

( )

السَّابِعةُ :

( )

( )

( )

(/) (/) (/) :

( ) (١)

( ) (٢)

[ ] : ( ) (٣)

( ) (٤)

( ) (٥)

( )

[ ] : ( ) (٦)

( ) (٧)

(/) (/) (/) :

(/) (٨)

[ ] : ( ) (٩)

/ /

الفصل الرابع :

في حكم الحوالة

:

الأولى :

( )

( )

( )

( )

( )

):

( )

(^١) : ( ) [ ] .

(^٢) : ( ) [ ] .

(^٣) : ( ) [ ] .

(/) (/) (/) (/) : (^٤)

( ) (/)

(/) (/)

: (^٥)

(/) :

(/) (/) ( )

(/) (/) : (^٦)

(

( )

فروع ثلاثة :

الأول :

( ) ( ) :

( ) [:]

الثاني :

( )

( )

			<hr/>	
			. (/)	(٧)
. (/)	(/)		(/)	(١)
			(/)	(٧)
			. [ ] : ( )	(٧)
			. [ ] : ( )	(٤)
			. [ ] : ( )	(٩)

( )

( )

( )

/ /

( )

( )

. ( )

الثالث :

( ) [ ]

( )

( )

. [ ] : ( ) (١)

. [ ] : ( ) (٢)

. [ ] : ( ) (٣)

. [ ] : ( ) (٤)

. [ ] : ( ) (٥)

. ( ) (٤)

. ( ) (٥)

. [ ] : ( ) (٦)

(/) : ( ) (٧)

. (/) (/) (/) (/)

]

( )

( ) [

: ( )

:

( )

:

( ) [ ]

الثانية :

:

( )

: ( )

( )

( )

( )

-
- . [ ] : ( ) (٤)
  - . ( ) (١)
  - . (/) (/) : (٧)
  - . [ ] : ( ) (٧)
  - . [ ] : ( ) (٤)
  - . [ ] : ( ) (٩)
  - . [ ] : ( ) (٧)
  - . ( ) (٧)

. (/)

(/)

( )

( ) [( )] : ( )

/ / : ( ) ( ) : ( )

: (فرع)

( )

- ( ) [( )] - ( ) - ( )

				. [ ] : ( )	(^٨)
(/)	(/)	(/)	(/)	:	(^٩)
		. (/)	(/)		
			. [ ] : ( )		(^{١٠})
			. ( )		(^{١١})
			. [ ] : ( )		(^{١٢})
			. ( )		(^{١٣})
	. (/)	(/)	(/)	:	(^{١٤})
			. [ ] : ( )		(^{١٥})
			. [ ] : ( )		(^{١٦})
		. ( )			(^{١٧})
		. (/)		:	(^{١٨})
			. ( )		(^{١٩})

-

( )

السَّالِةُ :

( )

( )

( ) ( ) : - - ( )

( ) ( )

( )

( ) (١)

. [ ] : ( ) (٢)

(/) (/) (/) (/) : ( ) (٣)

( ) ( )

. (/) (/)

. [ ] : ( ) (٤)

(/) (/) (/) : ( ) (٥)

. (/)

(/) (/) (/) : ( ) (٦)

. (/) (/)

. [ ] : ( ) (٧)

. [ ] : ( ) (٨)

. [ ] : ( ) (٩)

( )

الرابعة:

[ ]: - - ( ) ( )

( )

( ) ( ) [ ]

( )

/ / !

):

( ) (

-
- . [ ]: ( ) (1)
  - . (/) ( ) : [ ]: ( ) (2)
  - (/) (/) ( ) : ( ) (3)
  - . (/) (/)
  - . [ ]: ( ) (4)
  - . [ ]: ( ) (5)
  - . [ ]: ( ) (6)
  - . [ ]: ( ) (7)
  - (/) (/) (/) (/) : (8)
  - . (/)

الخامسة:

( ) ( ) :- -

:

:( )

( )

:

( )

:

( ) [ ] ( )

( ) ( )

(/) (/) (/) (/) : ( )

.(/)

(/) (/) (/) :

.(/)

.[ ]:( ) ( )

.( ) ( )

[ ]:( ) ( )

.[ ]:( ) ( )

.( ) ( )

.( ) ( )

.( ) ( )

]!

( ) [

] ( ) [

السادسة :

( )

]

( )

( )

( ) [

:

( )

( )

]

/ /

( ) [

( )

(١)

.[

]: ( )

(٢)

.(/)

(/)

(٣)

(/)

(/)

:

( )

(٤)

.(/)

( )

( )

(/)

(٥)

(/)

(/)

:

( )

(٥)

.(/)

(/)

(/)

(/)

(/)

(/)

:

(٦)

.(/)

:

(٧)

.( )

و

.[ ]: ( )

(٨)

.[ ]: ( )

(٩)

( ) ( ) (...)

:

( )

( )

: ( ) ( )

:

]

( ) [

( )

( )

( )

. ( )	( )	( )
	. [ ] :	( ) ( )
	. [ ] :	( ) ( )
	. [ ] :	( ) ( )
	. ( )	( ) ( )
	. [ ] :	( ) ( )
. ( )		( ) ( )
	. [ ] :	( ) ( )
	. [ ] :	( ) ( )
	. [ ] :	( ) ( )

$( ) \quad ( ) \quad :$
 $( ) [\quad] \quad ( )$
 $( )$
 $:$
 $( ) [\quad]$
 $( )$
 $:$
 $( )$
 $]$
 $:$
 $( ) [\quad]$
 $( ) \quad ( )$
 $( ) \quad ( ) [\quad]$

$. [\quad] : ( ) \quad (1)$
 $. [\quad] : ( ) \quad (2)$
 $. (- /) \quad :$
 $. ( ) \quad (3)$
 $. [\quad] : ( ) \quad (4)$
 $. [\quad] : ( ) \quad (5)$
 $. [\quad] : ( ) \quad (6)$
 $. ( ) \quad (7)$
 $. [\quad] : ( ) \quad (8)$
 $. [\quad] : ( ) \quad (9)$
 $. ( ) \quad (10)$
 $. [\quad] : ( ) \quad (11)$
 $. [\quad] : ( ) \quad (12)$

(فُرُوعٌ خَمْسَةٌ) :

الْأَوَّلُ ( ) :

/ /
( )

( ) [ ]

( )

( )

الثَّانِي :

( )

( )

-
- ( ) . ( ) (١)
  - ( ) : (/) . ( ) (٢)
  - ( ) : ( ) [ ] . [ ] (٣)
  - ( ) : ( ) [ ] . [ ] (٤)
  - ( ) : ( ) [ ] . [ ] (٥)
  - ( ) : ( ) [ ] . [ ] (٦)
  - ( ) : (/) . ( ) (٧)

( ) : **الثَّالِثُ**

( )

: ( )

( )

:

( )

( )

:

( ) : **الرَّابِعُ**

( )

: **الخَامِسُ**

( ) [:]

. [ ] : ( ) (١)

. [ ] : ( ) (٢)

. (/) : (٣)

. ( ) (٤)

. ( ) (٥)

. [ ] : ( ) (٦)

. ( ) (٧)

(/) (/) (/) (/) : (٨)

. (/) (/) (/)

. [ ] : ( ) (٩)

:

/ /

السابعة :

( )

( )

( )

( )

الثامنة :

( )

( )

( )

(/)

(/)

(/) : (1)

.( )

. [ ] : ( ) (2)

. [ ] : ( ) (3)

. [ ] : ( ) (4)

(/)

(/)

(/) : (5)

.(/)

( )

. [ ] : ( ) (6)

( )

( )

( )

( )

( )

( )

( )

( )

( )

( )

(فَرَعٌ) :

( ) (١)

[ ] : ( ) (٢)

( ) (٣)

( ) (٤)

( ) (٥)

(/) (/) : ( ) (٦)

(/) (/) (/)

[ ] : ( ) (٧)

( ) (٨)

[ ] : ( ) (٩)

(/) (/) : ( ) (١٠)

(/)

$( ) / / ( )$
 $:$
 $:$ $( ) [ ]$
 $( )$
 $.$

$(/)$ $(/) : ( )$
 $. (/)$
 $. [ ] : ( ) ( )$
 $. [ ] : ( ) ( )$
 $. [ ] : ( ) ( )$

الفصل الخامس :

في التداعي والاختلاف

:

( )

إحداها :

:

:( )

:

( )

( )

( )

( )

( )

( )

( )

( )

( )

. [ ] : ( ) (١)

. [ ] : ( ) (٢)

(/) (/) (/) (/) : ( ) (٣)

. (/) (/)

. [ ] : ( ) (٤)

. [ ] : ( ) (٥)

. ( ) (٦)

. (/) (/) (/) (/) : ( ) (٧)

. [ ] : ( ) (٨)

. [ ] : ( ) (٩)

. [ ] : ( ) (١٠)

. [ ] : ( ) (١١)

( )

الثانية :

: ( ) :
( ) :

( )

( ) ( )

( ) [( ) :]
] ( ) ( ) [( )]
( ) [( )

( ) [ ]

-
- . [ ] : ( ) (١)
  - . [ ] : ( ) (٢)
  - . [ ] : ( ) (٣)
  - . [ ] : ( ) (٤)
  - . [ ] : ( ) (٥)
  - . ( ) (٦)
  - . ( ) (٧)
  - . [ ] : ( ) (٨)
  - . ( ) (٩)
  - (/) (/) : ( ) (١٠)
  - . (/) (/) (١١)
  - . ( ) ( ) : ( ) (١٢)
  - . ( ) ( ) (١٣)
  - . ( ) ( ) (١٤)

( )

( )

( )

التَّانِي :

( )

( )

( )

( )

المَسْأَلَةُ الثَّلَاثَةُ :

:

( )

:

( )

( )

:

]

):

[ ] : ( ) (١)

[ ] : ( ) (٢)

[ ] : ( ) (٣)

( ) (٤)

[ ] : ( ) (٥)

(/) (/) (/) (/) :

(/)

(/) :

( ) (٦)

(/) (/) (/) :

. ( ) ( ) [

( )

الرابعة:

( )

/

/

:

( )

:

( )

( )

:

:

:

:

]

( )

( ) [

( )

. [ ] : ( ) (١)

. (/) : (٢)

. [ ] : ( ) (٣)

(/) . (/) (/) : (٤)

. (/)

. ( ) (٥)

. [ ] : ( ) (٦)

(/) (/) (/) : (٧)

. (/)

. (/) ( ) : (٨)

. [ ] : ( ) (٩)

. ( ) (١٠)

( ) [ ]

]:

( ) [

. ( )

فُرُوعُ ثَلَاثَةٌ :

( )

: : **الْأَوَّلُ**

( )

]

( ) [

. ( ) [ ]

( )

: : **الثَّانِي**

: ( )

. ( ) (١)

. ( ) (٢)

. (/) (/) : (٣)

. ( ) (٤)

. (/) (/) (/) : (٥)

. [ ] : ( ) (٦)

. [ ] : ( ) (٧)

. [ ] : ( ) (٨)

. (/) (/) (/) : (٩)

. / / :

:

( )

( )

الثالث

( )

:

( )

:

:

( )

:

. [ ] : ( ) (١)

. [ ] : ( ) (٢)

. [ ] : ( ) (٣)

. (/) (/) (/) : (٤)

. ( ) (٥)

( )

( )

.

: -

-

.

:

الخامسة :

( )

( )

/

/

( )

( )

( )

( )

[

]

:

. [ ] : ( ) (١)

. [ ] : ( ) (٢)

. [ ] : ( ) (٣)

. [ ] : ( ) (٤)

. (/)

(/) :

. [ ] : ( ) (٥)

. [ ] : ( ) (٦)

. [ ] : ( ) (٧)

( )

( )

( )

( ) [ ]

( ) ( ) [ ]

]

. ( ) [

: (فَرَعٌ)

( ) :

( )

( )

( )

( )

( )

. [ ] : ( ) (١)

. [ ] : ( ) (٢)

. [ ] : ( ) (٣)

. [ ] : ( ) (٤)

. [ ] : ( ) (٥)

. [ ] : ( ) (٦)

. [ ] : ( ) (٧)

. ( ) (٨)

. ( ) (٩)

. [ ] : ( ) (١٠)

) :

( )

( ) (

:

( ) / / ( )

. ( )

( )

( )

]

.

(/)

(/)

(/)

: ( )

. (/)

. [ ] : ( ) ( )

. (/)

(/)

(/) : ( )

. (/) : ( )

. (/) : ( )

. [ ] : ( ) ( )

. [ ] : ( ) ( )

. [ ] : ( ) ( )

. ( ) ( )

. [ ] : ( ) ( )

. ( ) [.

. ( ) ( )

.

الفهارس العامّة

فهرس الآيات القرآنية

سورة المجادلة

عدد	آية	رقمها	رقم الصفحة التي وردت بها
٣	☐	( )	
	٣ ☐ ☐ ☐		

فهرس الأحاديث النبوية الشريفة

عدد	الحديث	الصفحة التي ورد بها
١	((...))	١٠٠-٩٨-٦٦
٢	((...))	-
٣	((...))	١١٨
٤	((...))	١٤٥
٤	((...))	٦٦-٩٠-٩٤
٥	((...))	١٠١

١٠٣	..... ((...	)	٦
٩٤	..... ((	)	٧
٢٢٥	... ((...	)	٨
٣	..... ((...	)	٩
-	-	)	١٠
١٦٦	..... ((...		
٢٣٦ - ٢٢٩ - ٢٢٥	..... ((...	)	١١

فهرس الآثار

الصفحة التي ورد بها	الأثر	عدد
-	-	) ١
٩٥	..... ((...	-) ٢
١٠٧	..... ((...	) ٣
١٢٤		) ٣

	: -	-	
	..... (...		
	-	)	٤
١٠١ - ٩٩	..... (...		
	-	-	) ٥
١٩٠	..... (...		

فهرس القواعد والضوابط

عدد	القاعدة أو الضابط	الصفحة التي ورد ذكرها فيها
.	.	.
.	.	.
.	.	.
.	.	.
.	.	.

فهرس الأعلام

عدد	العالم	الصفحة التي وورد ذكره فيها
-----	--------	----------------------------

.	.....	-
.	.....	- - - - -
.	.....	- - - - -
.	.....	- -

----- .

----- .

----- .

----- .

----- .

----- .

----- .

----- .

----- .

----- .

----- .

----- .

----- .

----- .

----- .

----- .

----- .

----- .

----- .

..... •

..... •

- ..... •

- ..... •

..... •

..... •

- ..... •

..... •

..... •

( )

- - - ..... •

- ..... •

- ..... •

..... •

..... •

- - - - -
- - - - -

- - - - -
- - - - -

) •

- ..... (

..... •

- - - - - .. •

- -

-

•

.....

...

•

.....

•

-

..

•

.....

•

.....

•

.....

•

-

-

-

-

.....

•

-

-

.....

•

-

-

-

-

-

-

-

-

.....

•

-

.....

•

-

.....

•

-

-

-

-

-

.....

•

-

-

-

-

-

-

-

-

.....

•

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

فهرس الأماكن

عدد	المكان	الصفحات التي ورد بها
.		.
.		.
.		.
.		.
.		- - .
.		.
.		.

	.	.
-	-	-
	.	.
	-	.

فهرس القبائل

الصفحات التي ورد بها	عدد
----------------------	-----

- .
- .
- .
- .
- .
- .

فهرس المهن

عدد	الصفحات التي وورد بها
-----	-----------------------

.

.

.

.

.

-
-
-

فهرس المصادر والمراجع

_____ .

:

:

:

:

_____ .

. ( )

.(( )

( )

. - :
. :
. :
.

_____

. - :
. :
. :
.

.( )

_____

. - :
. :
. :
. :
.

_____

. - :
. :
. :
. :
.

.( )

_____

. - :
. :
. :
.

_____

. ( )

.
.
.
.
.

. ( )

.
.
.
.
.

. ( )

.
.
.
.
.

. ( )

.
.
.
.

∴

∴ ( )

_____

∴

-

∴

∴

∴

∴ ( )

_____

∴

-

∴

∴

∴

∴

∴ ( )

_____

∴

-

∴

∴

∴

_____

∴

· - · · · · ·
· · · · ·
· · · · ·

· ( )

· · · · ·
· · · · ·
· · · · ·
· · · · ·

· _____ ·

· · · · ·
· · · · ·
· · · · ·
· · · · ·

( )

· _____ ·

· · · · ·
· · · · ·
· · · · ·

· ( )

· _____ ·

(( ))

. ( )

. ( )

. ( )

. ( )

.
-
.
.
.

_____

. ( )

.
-
.
.
.

_____

. ( )

.
-
.
.
.

_____

_____

(-)

.
.
-
.

_____

•

•

•

•

•

_____

•

•

•

•

_____

• ( )

•

•

•

•

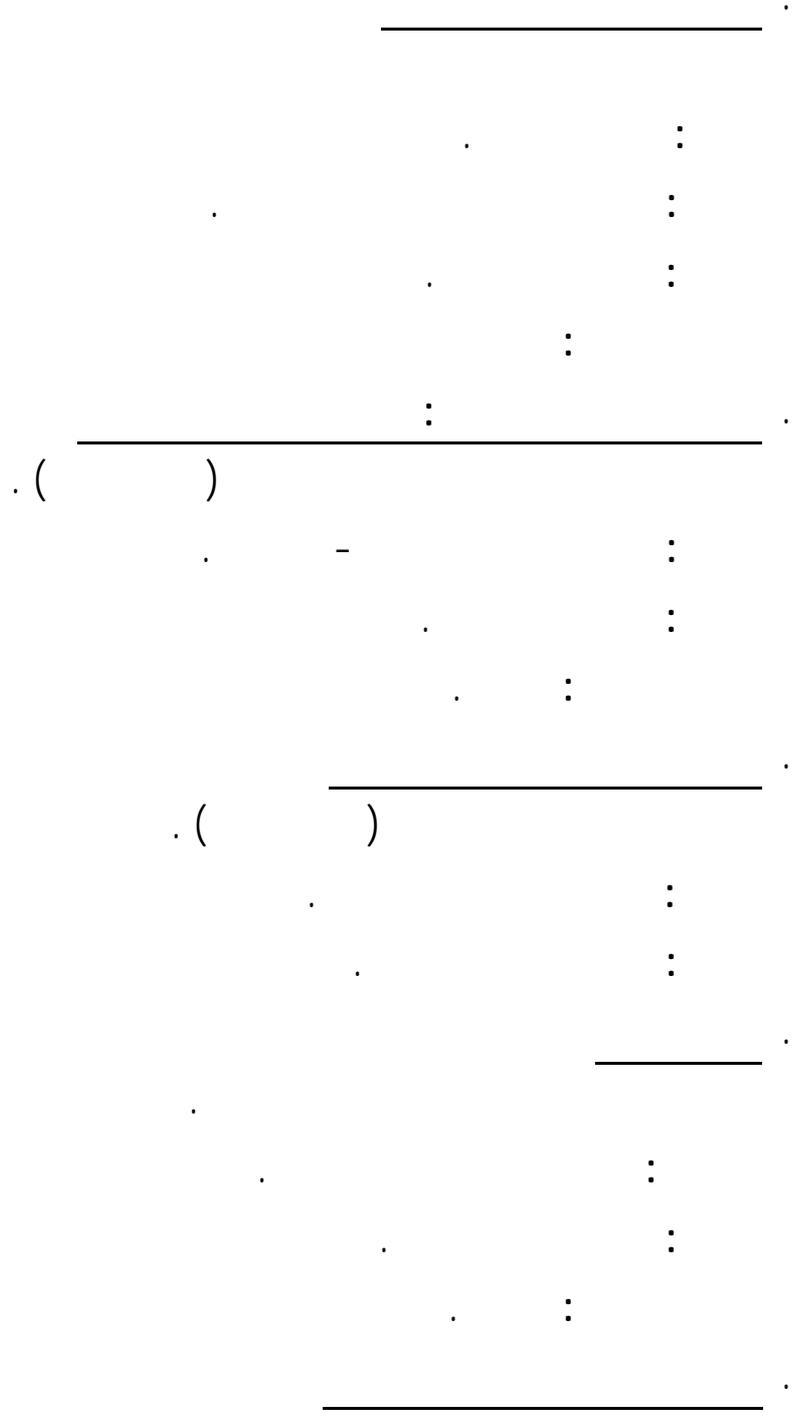
_____

•

•

•

( )

. - :
 . :
 . :

. - :
 . :
 . :

. ( )

. - : :
 . : :
 . :

. : :
 . : :
 . : :
 . - : :

. : :
 . : :

·
·
·
·
·
·

·
·
·
·
·
·
·
·
·
·

· ( )

·
·
·
·
·
·
·
·
·
·

· ( )

·
·
·
·
·
·
·
·
·
·

·
·
·
·
·
·
·
·
·
·

$$\frac{\vdots}{\cdot (\quad)}$$

$$\cdot - \quad \vdots$$
$$\cdot \quad \vdots$$
$$\cdot \quad \vdots$$

$$\cdot (\quad)$$

$$\cdot \quad \vdots$$
$$\cdot \quad \vdots$$
$$\cdot \quad \vdots$$
$$\cdot \quad \vdots$$

$$\cdot (\quad)$$

$$\cdot \quad \vdots$$
$$\cdot \quad \vdots$$
$$\cdot \quad \vdots$$
$$\cdot \quad \vdots$$

$$\cdot (\quad)$$

$$\cdot - \quad \vdots$$
$$\cdot \quad \vdots$$

. ( )

·
·
·
·

· -

· -

. ( )

·
·
·
·

· -

· -

( )

·
·
·
·

$$\frac{\cdot}{\cdot} \cdot (\quad)$$

$$\begin{array}{r} \cdot \\ \cdot \end{array}$$

$$\frac{\cdot}{\cdot} \cdot (\quad)$$

$$\begin{array}{r} \cdot \\ \cdot \end{array}$$

$$\frac{\cdot}{\cdot} \cdot (\quad)$$

$$\begin{array}{r} \cdot \\ \cdot \end{array}$$

$$\frac{\cdot}{\cdot} \cdot (\quad)$$

$$\begin{array}{r} \cdot \\ \cdot \end{array}$$

$$\frac{\cdot}{\cdot} \cdot (\quad)$$

$$\begin{array}{r} \cdot \\ \cdot \end{array}$$

. ( )

. - .
.
.
.
.
.
.

. ( )

_____
.
.
.
.
.
.

. ( )

_____
.
.
.
.
.
.

_____

. - .
.
.
.
.
.
.

( )

( )

. - .
.
.
.
.
.
.

.

.

-

:

:

:

.

. ( )

.

-

:

:

:

.

. ( )

.

-

:

:

:

.

. ( )

.

-

:

:

:

.

.

:

:

. ( )

. - :
: :
: :

. ( )

. :
: :
- :
: :
: :

. ( )

. :
: :

. ( )

. :
: :
: :
: :
: :

. ( )

. :
- :
: :
: :

.(( ))

· :

· :
· :
· :
· :

· :
· :
· :
· :

: ( )

-

: ( )
· -

· :
· :
· :
· :

· :
- :

.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....

فهرس الموضوعات

الصفحة	الموضوع
-	المقدمة
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

القسم الأول: الدراسة في مؤلفي التتمة والإبانة وما يتخلق بهما

المبحث الأول : التعريف بمؤلف التتمة .....

..... :
..... :
..... :
..... :
..... :
..... :
..... :
..... :
..... :
..... :
..... :
..... :
..... :
..... :
..... :
..... :
..... :
..... :
..... :

المبحث الثاني : التعريف بكتابي التتمة والإبانة .....

..... :

..... : **الفرع الأول :**

..... : **الفرع الثاني :**

..... :
..... :
..... :
..... :
..... :

الفصل الأول : في بيان حكم المجنون

..... :

..... :

..... :

..... :

-

.....
..... :

..... :

..... :

..... :

الفصل الثاني : في بيان حكم الحجر الثابت بسبب الصغر

..... :

..... :

..... :

..... :

- :

..... :

..... :

-

..... :

..... :

الفصل الثالث : في بيان ما يحصل به البلوغ

.....

:

.....

(فرع)

.....

.....

-

.....

(فرع)

.....

-

.....

:

(فرع)

.....

.....

(فرع)

.....

.....

-

.....

:

(فرع)

.....

-

.....

.....

:

.....

(فرع)

:

.....

-

.....

-

.....

: (فرع)

.....

-

.....

)

-

..... (

:

.....

-

.....

- -

-

.....

(فرع)

.....

.....

(فرع)

.....

-

.....

(فرع)

.....

.....

(فرع)

.....

(فرع)

-

.....

:

:

:

.....

-

.....

:

.....

.....

:

.....

-

.....

:

..... (( ))

(فرع)

.....

:

.....

-

.....

(فرع)

.....

:

-

.....

.....

(فرع)

.....

(فرع)

.....

:

.....

-

.....

-

.....

-

.....

-

.....

:

-

.....

- -

:

.....

:

:

:

.....

-

.....

(فرع)

.....

(فرع)

.....

:

.....

:

.....

:

.....

-

.

:

.....

:

(فرع)

.....

-

.....

-

.....

:

.....

(فرع)

.....

:

.....

:

.....

-

.....

.....

:

.....

-

.....

-

-

.....

-

-

.....

.....

.....

:

.....

:

.....

-

.....

.....

(فرع)

.....

.....

(فرع)

..

.....

(فرع)

:

.....

.....

.....

:

-

كتاب الصلح

.....

.....

:

:

.....

:

.....

:

.....

:

:

.....

:

.....

:

.....

:

.

:

.....

:

.....

.....

:

(فرع)

.....

(فرع)

.....

:

.....

(فرع)

.....

:

.....

:

.

:

.

:

.....

:

.....

:

.....

:

.....

:

.....

(فرع)

..

:

.....

:

-

:

:

.....

:

.....

:

.....

(فرع)

.....

:

.....

:

.....

(فرع)

.....

(فرع)

.....

(فرع)

....

(فرع)

.....

(فرع)

.....

.....

:

.....

.

.

:

..

(فرع)

.....

(فرع)

.....

:

.....

(فرع)

.....

:

.....

.

(فرع)

:

.....

-

:

-

.

:

:

.....

.....

(فرع)

.....

(فرع)

(فرع)

.....

....

:

:

.....

:

.....

.....

:

(فرع)

.....

(فرع)

.....

(فرع)

.....

(فرع)

.....

(فرع)

(فرع)

.....

(فرع)

(فرع)

.....

-

:

الموضوع الأول :

:

.....

:

.....

:

الموضوع الثاني :

:

.....

:

(فرع)

.....

(فرع)

.

..... :
..... :

..... :
..... :

..... :
..... :

..... :
..... :

الموضوع الثالث :

..... :
..... :

..... :
..... :

..... :
..... :

..... :
..... :

..... :
..... :

..... :
..... :

-

..... :
..... :

..... :
..... :

.....

(فرع)

(فرع)

.....

.....

(فرع)

:

.....

.....

(فرع)

.....

:

.....

.....

:

.....

.....

:

.....

(فرع)

(فرع)

.....

(فرع)

.....

(فرع)

.....

..

:

.....

(فرع)

.....

:

(فرع)

.....

(فرع)

(فرع)

.....

..... :
(فرع)

..... :
.....

..... :
.....

.....

كتاب الحوالة

.....

..... :

..... :

..... :

..... :

..... :

..... :

.....

..... :

..... :

..... :

..... :

..... :

(فرع)

.....

:

.....

:

.....

:

-

:

.....

.....

.....

:

.....

(فرع)

.....

(فرع)

.....

(فرع)

.....

(فرع)

.....

:

.....

(فرع)

.....

:

.....

:

.....

-

.....

:

.....

:

.....

-

:

:

.....

.....

(فرع)

(فرع)

.....

.....

(فرع)

.....

:

.....

(فرع)

.....

:

.....

:

.....

:

.....

:

.....

(فرع)

.....

:

.....

:

.....

(فرع)

.....

:

-

:

.....

:

.....

(فرع)

.....

(فرع)

.....

( )

:

.....

:

:

.....

:

(فرع)

.....

(فرع)

.....

(فرع)

.....

:

(فرع)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....